clara voce per Curiæ noſtræ curſores, aut Notaries aliquos publicos legantur, lectæque in valvis dictarum Eccleſiarum, itemque Cancellariæ Apoſtolicæ portis, & campi Floræ ſolito loco affigantur; ubi ad lectionem & notitiam cunctorum aliquamdiu expoſitæ pendeant: cumque inde amovebuntur, earum nihilominus exempla in eiſdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionemque hujuſmodi, omnes, & quoſcunque, quos antedictæ noſtræ litteræ comprehendunt, poſt ſpatium duorum menſium a die litterarum publicationis, & affixionis, ita volumus obligatos eſſe, atque adſtrictos, ac ſi ipſiſmet illæ coram lectæ & intimatæ eſſent, tranſumptis quidem earum, quæ manu publici Notarii ſcripta, aut ſubſcripta, & ſigillo perſonæ alicujus Eccleſiaſticæ, in dignitate conſtitutæ, munita fuerint, ut fides certa & indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ indictionis, annuntiationis, convocationis, ſtatuti, decreti, mandati, præcepti, & obſervationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M. D. XLII. XI. Kalend. Jun. anno VIII.

Bloſius.

Hier. Dand.

SACRO-

SACROSANCTI OECUMENICI & GENERALIS CONCILII TRIDENTINI *SESSIO PRIMA*

SUB PAULO III. PONTIFICE MAXIMO

Celebrata die decimatertia Menſis Decembris, Anno Domini milleſimo quingenteſimo quadrageſimo quinto.

Decretum α β γ δ ε ζ de inchoando CONCILIO.*

PLACETNE vobis, ad laudem & gloriam ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, ad incrementum & exaltationem Fidei & religionis Chriſtianæ, ad extirpationem hæreſum, ad pacem & unionem Eccleſiæ, ad reformationem Cleri & populi Chriſtiani, ad depreſſionem & extinctionem hoſtium Chriſtiani nominis, decernere & declarare, ſactum Tridentinum & generale Concilium incipere, & inceptum eſſe? *Reſponderunt*, PLACET.

Indictio futuræ Seſſionis.

Et cum proxima ſit celebritas Nativitatis Domini noſtri JESU CHRISTI, & ſubſequantur aliæ feſtivitates labentis & incipientis anni; placetne vobis primam futuram Seſſionem habendam eſſe die Jovis poſt Epiphaniam, quæ erit ſeptima Menſis Januar. Anno Dom. M. D. XLV.? *Reſponderunt*, PLACET.

REMISSIONES.

α *An Concilium generale abſque auctoritate ſummi Pontificis celebrari poſſit?* Negat Bobadil. in *ſua politic. lib. 2. cap. 18. n. 194.* ubi etiam reſolvit, *quod licet Principes ſæculares non poſſint illud convocare, poſſunt tamen per ſuos judices ad illius agere obſervantiam.*

β *An ſummus Pontifex poſſit diſpenſare ſuper Concilium?* Affirmant, *ſi de eo faciant expreſſam mentionem, & non ſufficere clauſulam derogatoriam generalem*, Cott. in *memor. verbo, clauſula non obſtante.* Rebuff. in *Auth. habitæ, verbo, examinatione p. 580. cum ſeq. C. ne filius pro patre*, & in *praxi benefic. tit. de diſpenſat. ſuper defectum natal. n. 24.* Gutier. *pract. l. 3. q. 17. num. 231.*

Aloys. Ricci. in *collect. decis. p. 4. collect.* 1367. *prope finem.* P. Henriq. in *sum. lib.* 13. *cap.* 37. §. 1. Zerol. in *praxi Episc. p.* 2. *verbo, absolutio, vers. dico* 5. *ibi, sed ad hoc respondetur p.* 5. Flores Vari. *l.* 1. *q.* 10. *num.* 30. Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 397. *a num.* 35. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *q.* 8. *art.* 10. *& tom.* 3. *q.* 36. *art.* 2. *&* 4. *q.* 39. *art.* 4. P. Azori. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *cap.* 14. *col.* 574. P. Valeri. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 5. *num.* 2. *& quod constitutio Concilaris tacite contineat clausulam derogatoriam, & propterea ei non derogetur per clausulas generales*, resolvunt Capitaq. *p.* 1. *decis.* 268. Verald, *decis.* 176. Aloys. Ricci, in *collect. decis. p.* 4. *col.* 849.

y An Episcopus contra Concilium dispenset expresse, vel tacite? Negant gloss. in *cap. cum dilectus*, verbo, *in actate, de elect.* Rebuff. in *tract. Nominat. quæst.* 5. *num.* 30. Gutier. *de Juram. confirm. p.* 1. *cap.* 51. *num.* 24. *& Canon. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 10. P. Henriq. *d. c.* 37. §. 1. *lit. C.* Steph. Gratian. *d. c.* 397. *num.* 35. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 31. *cap.* 27. *num.* 202. *in princ.*

z An possit dispensare ex magna causa necessitatis, vel utilitatis? Affirmant Tyraquel. *de panis temper. in præfat. n.* 31. Lambert *de jure patronat. p.* 1. *lib.* 2. *art.* 19. *q.* 7. *princip. n.* 2. Cott. in *memorab. verbo, Episcopus.* Rebuff. in *praxi tit. de dispensat. ad plura benef. a n.* 30. Spin. in *speculo testam. gl.* 15. *princ. a num.* 8. Homad. in *l.* 5. *gl.* 12. *in fine, vers. limitatur, tit.* 5. *part.* 1. P. Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *disp.* 40. *a n.* 2. Cened. *Pract. Canon. quæst. lib.* 1. *q.* 30. *a n.* 5. Mich. Graff. *tom.* 1. *commun. opin. l.* 1. *tit.* 2. *num.* 67. ubi resolvunt : *Episcopum posse dispensare super Concilium ex magna causa necessitatis vel utilitatis, quando Concilium y vel permittit dispensare, vel loquitur imperfonaliter, nec vetando, nec permittendo, nec imponendo aliquam pœnam.*

a An omnia decreta Concilii contineant decretum irritans? Affirmat Gonzal. ad *reg.* 8. *cancel. gloss.* 15. *n.* 37.

b An litteræ & constitutiones contra Trident. reducendæ sint ad jus commune? Affirmative proprio motu definivit Gregor. XIII. prout testatur P. Henriq. *p.* 1. *sum. lib.* 6. §. 6. *in gloss. lit. R.*

* Concilia generalia approbata quæ fuerint, pulchre recenset P. Lud. Torres in *suo singulari tract. de fide, disp.* 18. *dub.* 5. *fol. mihi* 242.

SESSIO SECUNDA

Celebrata die 7. mensis Januarii, M. D. XLVI.

Decretum de modo vivendi, & aliis in Concilio servandis.

SAcrosancta Tridentina Synodus *a* in Spiritu sancto *β* legitime congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, agnoscens cum Beato Jacobo Apostolo, quod (*a*) omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a patre luminum, qui iis, qui postulant a se sapientiam, dat omnibus affluenter, & non improperat eis ; & simul sciens, quod (*b*) initium Sapientiæ est timor Domini ; statuit & decrevit, *γ* omnes & singulos Christi fideles, in civitate Tridentina congregatos exhortandos esse, prout exhortatur, ut se a malis & peccatis hactenus commissis emendare, ac de cætero (*c*) in timore Domini ambulare, & desideria carnis non perficere, orationibus instare, sæpius confiteri, Eucharistiæ Sacramentum sumere, Ecclesias frequentare, præcepta denique Dominica, quantum quisque poterit, adimplere, nec non quotidie pro pace Principum Christianorum, & unite Ecclesiæ privatim orare velint ; Episcopos vero, & quoscumque alios, in Ordine Sacerdotali constitutos, œcumenicum Concilium in ea civitate conceletrantes, ut assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes & preces offerre, sacrificium Missæ quolibet saltem die Dominico, in quo Deus

Deus lucem condidit, & a mortuis resurrexit, ac (*d*) Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant, facientes, sicut idem Spiritus sanctus (*e*) per Apostolum præcipit, & obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & cæteris, qui in sublimitate constituti sunt, & pro omnibus hominibus : ut quietam & tranquillam vitam agamus, pace fruamur, & fidei incrementum videamus. Præterea hortatur, ut jejunent saltem singulis sextis Feriis in memoriam passionis Domini, & eleemosynas pauperibus erogent ; in Ecclesia autem Cathedrali singulis quintis Feriis celebretur Missa de Spiritu sancto, cum Litaniis, & aliis orationibus ad hoc institutis : in aliis vero Ecclesiis eadem die dicantur ad minus Litaniæ & orationes, (*f*) tempore autem, quo sacra peraguntur, collocutiones, & confabulationes non fiant ; sed ore & animo celebranti assistatur. Et quoniam (*g*) oportet Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suæ bene præpositos, hortatur etiam, ut ante omnia quilibet in mensa (*h*) servet sobrietatem, moderationemque ciborum : deinde cum in eo loco sæpe otiosi sermones oriri soleant, ut (*i*) in ipsorum Episcoporum mensis divinarum Scripturarum lectio admisceatur ; familiares vero suos unusquisque instruat, & erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemi, & voluptatum amatores ; vitia demum fugiant, & virtutes amplectantur ; & in vestitu & cultu, & omnibus actibus honestatem præseferant, sicut decet ministros ministrorum DEI. Ad hæc, cum hujus sacrosancti Concilii præcipua cura, solicitudo, & intentio sit, ut propulsatis hæresum tenebris, quæ per tot annos operuerunt terram, Catholicæ veritatis lux, Jesu Christo, (*K*) qui vera lux est, annuente, candor puritasque refulgeat ; & ea, quæ reformatione egent, reformentur ; ipsa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos, congregandos, atque eos præsertim, qui sacrarum literarum peritiam habent, ut sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum viis & modis ipsius Synodi intentio dirigi, & optatum effectum sortiri possit ; quo maturius & consultius damnari damnanda, & probanda probari queant : ut per totum orbem omnes uno ore, & eadem fidei confessione glorificent Deum, & Patrem Domini nostri Jesu Christi.

In sententiis vero dicendis, juxta (*l*) Toletani Concilii statutum, in loco benedictionis confidentibus Domini sacerdotibus, nullus debeat aut immodestis vocibus perstrepere, aut tumultibus perturbare, nullis etiam falsis vanisve aut obstinatis disceptationibus contendere ; sed quidquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti judicii acies perturbato animo inflectatur.

δ Insuper ipsa sacra Synodus statuit, ac decrevit, quod, si forte contigerit aliquos debito in loco (*m*) non sedere, * & sententiam, etiam sub verbo, *Placet*, proferre, Congregationibus interesse, & alios quoscumque actus facere, Concilio durante, nulli propterea præjudicium generetur, nullique novum jus acquiratur.

Deinde indicta fuit futura Sessio ad diem Jovis, quartam mensis Februarii proxime venturi.

REMISSIONES.

a In Spiritu sancto legitime congregata.) *Quod Spiritus sanctus Conc. generali legitimo immediate assistat*, testatur Jacobatius

de Concil. lib. 10. art. 1. n. 205. Atag. in 2. 2. Div. Thom. q. 1. art. 10. p. 88.

ß Utrum generalia Concilia legitime congregata in fidei, & in morum definitione errare possent?) Negant Campec. de Concil. cap. 35. Canus in locis Theol. lib. 5. cap. 4. concl. 9. Albertin. de agnosc. asserti. q. 5. n. 7. & q. 21. n. 16. & q. 30. n. 24. Jacob lib. 6. de Concil. art. 2. n. 155. & lib. 5. art. 12. n. 14. Cordub. in quæst. lib. 4. quæst. 1. concl. 9. Castr. adversus hæreses lib. 1. c. 6. & de justa hæret. punitione lib. 1. cap. 5. Arag. in 2. 2. D. Thom. q. 1. art. 10. pag. 82. col. 3. vers. Sed est dubium, & vers. 2. conclusio. Veg. lib. 9. in Concil. Trident. cap. 39. P. Azor. institut. moral. p. 2. lib. 5. cap. 4. col. 539. ubi resolvit, Papam in his, quæ sunt fidei, errare non posse.

γ Omnes & singulos Christi fideles in civitate Tridentina congregatos) An omnes fideles interesse debeant Concilio generali? Vide Jacob de Conc. lib. 1. art. 2. Turrecrem. lib. 3. sum. cap. 12. cum seq. Guerrer. in Thesauro Christianæ Religionis c. 52. §. 76. qui resolvunt ad vocem decisivam solum Episcopos aliosque superiores Prælatos convocari, cæteros tamen Ecclesiasticos & seculares interesse posse absque decisivo suffragio: generale enim Concilium dici Synodum Episc. probat cap. Romana Ecclesia 15. dist. cap. satis evidenter 96. dist.

δ Insuper ipsa sacra Synodus, &c.) Quis ordo in sedendo, & subscribendo, & in aliis actibus generalis Concilii servandus sit? Vide cap. fin. 17. dist. cap. placuit, el. 1. dist. 18. cap. Episcopor. 74. dist. Petr. a Monte de potest. Pontif. tit. ordo assistentium, in Concil. a num. 1. & in Monarch. Conc. q. 5. Jacob de Concil. lib. 1. art. 2. pag. 20. cum seqq. Roch. de Curpatr. verbo, Honorificum, quæst. 42. Chassan. in Catal. gloriæ mundi, p. 4. consid. 23. Guerrer. d. cap. 52. §. 6.

Debito in loco non sedere) Ant. Gamma decis. 1. ex num. 2. Joan. Aloysius Riccius decis. 582. num. 6.

SESSIO TERTIA

Celebrata die 4. mensis Februarii, M. D. XLVI.

Decretum de Symbolo fidei.

IN a nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Hæc sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum considerans, præsertim earum, quæ duobus illis capitibus, de extirpandis hæresibus, & moribus reformandis, continentur, quorum causa præcipue est congregata; agnoscens autem cum (a) Apostolo, ß non esse sibi colluctationem adversus carnem & sanguinem, sed adversus spirituales nequitias in cœlestibus, cum eodem omnes, & singulos imprimis hortatur, ut confortentur in Domino, & in potentia virtutis ejus, in omnibus sumentes (b) scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi ignea extinguere, atque galeam spei salutis accipiant, cum gladio spiritus, quod est verbum DEI. Itaque, ut hæc pia ejus sollicitudo principium, & progressum suum per DEI gratiam habeat, ante omnia statuit & decernit, præmittendam esse confessionem fidei; (c) γ Patrum exempla in hoc secuta, qui sacratissimis Conciliis hoc scutum contra omnes hæreses in principio suarum actionum apponere consuevere: quo solo aliquando & infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarunt, & fideles confirmarunt. δ Quare Symbolum fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, tamquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessario conveniunt, ac fundamentum firmum & unicum, contra quod portæ (d) Inferi numquam

a Ephes. 6.

b c. quisquis. 11. q. 3.

c Concil. Nic. Const. Roman. sub Jul. 1. Concil. Hippon. in princ. Concil. Constant. 6. Act. 17. cum sim. cap. 1. dist. 15. c. baptizandos cum seq. de consecr. dist. 4. c. 1. de summa Trinit.

d Matt. 16. cap. in novo 21. dist.

c. salvator. 1. q. 3.

quam prævalebunt, totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit. Quod quidem ejusmodi est.

ε Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium; & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitum non factum; consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est; & resurrexit tertia die, secundum Scripturas: & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Indictio futuræ Sessionis.

Eadem sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diversis partibus accinctos esse itineri, nonnullos etiam in via esse, quo huc veniant; cogitansque omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda, eo majoris apud omnes existimationis & honoris videri posse, quo majori fuerint, & pleniori Patrum consilio, & præsentia sancita, & corroborata; statuit & decrevit, futuram Sessionem post præsentem celebrandam esse die Jovis, quæ subsequetur Dominicam Lætare, proxime futuram: interim tamen non differri discussionem, & examinationem eorum, quæ ipsi Synodo discutienda, & examinanda videbuntur.

REMISSIONES.

a *In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis.*) Concord. Apostolus ad *Coloss. ibi, Quodcumque facitis in verbo & opere, in nomine Domini Jesu Christi facite.* Vide Lusitanum Joan. Vallens. Peixotium in *addit. ad repet.* Signarol. de Homedæ. ad *Rub. Cod. Qui admissi n. 1. cum seqq.* Mozzi. *de contract. tit. quomodo contractus deficiat, a n. 27.* novissime Fr. Paulin. Berti Lucens. in *praxi crim. Reg. tit. 4. in princ. n. 6.* Cald. Pereira *de empt. c. 1. n. 1. & 14.* late Steph. Grat. *decis. 1. per totam.*

ß *Non esse sibi colluctationem.*) Concordat Apost. ad *Ephes. cap. 6. & c. qui resistit. 11. q. 1.*

γ *Patrum exempla, &c.*) Concordant Concil. Nicæn. Concil. Rom. sub Julio I. Conc. Constant. 6. *act. 17. cap. 1. 19. dist. cap. baptizandos, de consecr. dist. 4. cap. 1. de sum. Trin.*

δ *Quare symbolum fidei.*) Symbolum dicitur a syn, quod est simul, & bolus, quod est morsellus, quia unusquisque Apostolorum suum morsellum, id est, partem suam apposuit, gl. in *Rub. de summa Trin.* Vel dicitur secundum Dionysium a syn, quod est con, & bolyn, quod est sententia, vel convenientia, quia de omnium Apostolorum convenientia stabilitum fuit. Greg. Lopez. *l. 1. verbo, hocados, tit. 3. p. 1.*

ε De fidei symbolo vide D. August. *serm. 115. & 119.* D. Ambr. *serm. 38. de Jejun. Quadrag.* D. Hieron. *epist. 61. ad Pammachium*, Turrecr. *l. 1. suæ sum. c. 19.* Bannez in 2. 2. *D. Thom. q. 1. art. 9.* Repert. Inquis. *verbo, Ecclesia*, Ruffin. *de symbolo fidei.* P. Azor. *institut. moral. p. 1. lib. 8. cap. 5.* P. Ledesma in *sum. p. 1. tract. de doctr. Christian. in princ.*

SESSIO QUARTA

Celebrata die 8. mensis April. M. D. XLVI.

Decretum de Canonicis Scripturis.

SAcrosancta OEcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, hoc sibi perpetuo ante oculos proponens, ut sublatis erroribus, puritas ipsa Euangelii in Ecclesia conservetur; quod promissum ante per Prophetas in Scripturis sanctis, Dominus noster Jesus Christus, Dei Filius, proprio ore primum promulgavit; deinde per suos Apostolos, tamquam fontem omnis, & salutaris veritatis, & morum disciplinæ, α (a) omni creaturæ prædicari jussit; perspicientsque hanc veritatem, & disciplinam contineri β in libris scriptis, & sine scripto traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditæ, ad nos usque pervenerunt, orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris, quam novi testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor, nec non traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tamquam vel ore tenus a Christo, vel a Spiritu sancto dictitatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu, ac reverentia suscipit, & venerator. Sacrorum vero librorum (b) Indicem huic decreto adscribendum censuit; ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiuntur. Sunt vero infrascripti, γ Testamenti veteris, quinque Moysis, id est, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Josue, Judicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Esdræ primus & secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Judith, Hester, Job, Psalterium Davidicum centum quinquaginta Psalmorum, Parabolæ, Ecclesiastes, Canticum Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Hieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, id est, Oseas, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Abacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias, & duo Machabæorum, primus & secundus. Testamenti novi, quatuor Euangelia secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Joannem: Actus Apostolorum a Luca Euangelista conscripti: quatuordecim Epistolæ Pauli Apostoli ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos: Petri Apostoli duæ, Joannis Apostoli tres, Jacobi Apostoli una, Judæ Apostoli una, & Apocalypsis Joannis Apostoli. Si δ quis autem libros ipsos integros, & cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris, & canonicis non susceperit; & traditiones prædictas sciens & prudens contempserit; anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & via ipsa Synodus, post jactum fidei confessionis fundamentum, sit progressura, & quibus potissimum testimoniis ac præsidiis in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit usura.

α Marc. 16.

β In Can. Apost. c. 84. Innoc. 1. epist. 3. c. 7. Gelas. in Concil. 70. Epist. Concil. Laodic. c. 59. Conc. Carthag. 3. c. 47. & 48.

γ Testamenti veteris, quinque Moysis, id est, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Josue, Judicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Esdræ primus & secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Judith, Hester, Job, Psalterium Davidicum centum quinquaginta Psalmorum, Parabolæ, Ecclesiastes, Canticum Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Hieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, id est, Oseas, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Nahum, Abacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias, & duo Machabæorum, primus & secundus. Testamenti novi, quatuor Euangelia secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Joannem: Actus Apostolorum a Luca Euangelista conscripti: quatuordecim Epistolæ Pauli Apostoli ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos: Petri Apostoli duæ, Joannis Apostoli tres, Jacobi Apostoli una, Judæ Apostoli una, & Apocalypsis Joannis Apostoli. Si δ quis autem libros ipsos integros, & cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris, & canonicis non susceperit; & traditiones prædictas sciens & prudens contempserit; anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & via ipsa Synodus, post jactum fidei confessionis fundamentum, sit progressura, & quibus potissimum testimoniis ac præsidiis in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit usura.

Decreta Romana dist. 15. & in fin. ep. Eugen. iii Concil. Flor. ad Armenios.

Decretum de editione & usu sacrorum librorum.

INsuper eadem sacrosancta Synodus considerans non parum utilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, ζ si ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur, sacrorum librorum, quænam pro authentica habenda sit, innotescat; statuit, & declarat, ut hæc ipsa vetus, & vulgata editio, quæ longo tot sæculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur; & ut nemo illam reiicere quovis prætextu audeat, vel præsumat.

Præterea η ad (a) coercenda petulantia ingenia decernit, ut nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentium, sacram Scripturam ad suos sensus contorquens, & contra eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, * cujus est judicare de vero sensu & interpretatione Scripturarum sanctarum, aut etiam (b) contra unanimem consensum Patrum, ipsam Scripturam sacram interpretari audeat; etiamsi hujusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contravenerint, per ordinarios declarentur, & pœnis a jure statutis, puniantur. ι Sed & impressoribus modum in hac parte, ut par est, imponere volens, qui jam sine modo, hoc est, putantes sibi licere quidquid libet, sine licentia Superiorum Ecclesiasticorum, ipsos sacræ Scripturæ libros, & super illis annotationes, & expositiones, quorumlibet indifferenter, sæpe tacito, sæpe etiam emento prælo, & quod gravius est, κ sine nomine auctoris imprimunt, aliis etiam impressos libros hujusmodi temere venales habent; decernit, & statuit, ut posthac Sacra Scripturæ, potissimum vero hæc ipsa vetus & vulgata editio quam emendatissime imprimatur; nullique liceat imprimere, vel imprimi facere quosvis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primum examinati probatique fuerint ab Ordinario, sub pœna anathematis & pecuniæ (c) in canone Concilii novissimi Lateranensis apposita. λ 2. Et, si regulares fuerint, ultra examinationem & probationem hujusmodi licentiam quoque a suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, juxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, 3. vel evulgant, μ nisi ante examinati probatique fuerint, eisdem pœnis subjaceant, quibus Impressores. Et qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur. Ipsa vero hujusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ideo in fronte libri, vel scripti, vel impressi authentice appareat; idque totum, hoc est, & probatio, & examen gratis fiat: ut probanda probentur, & reprobentur improbanda. Post ν hæc temeritatem † illam reprimere volens, qua ad profana quæque convertuntur, & torquentur verba & sententiæ Sacræ Scripturæ, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones, impias & diabolicas incantationes, divinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandat & præcipit, ad tollendam hujusmodi irreverentiam & contemptum, ne de cætero quisquam quomodolibet verba Scripturæ sacræ ad hæc & similia audeat usurpare; ut omnes hujus generis homines temeratores & violatores verbi Dei, juris & arbitrii pœnis per Episcopos coerceantur.

α Cap. hæresis, & Quidã, in fin. 24. q. 3. & infra Sess. 13. c. 1.

δ Sic Synodus in Trul. c. 19. quam putant Constant. 6. c. exiit. ci. ca fin. de verb. sign. in 6.

ε Sess. 11. de impressione sub Leone X. vide infra.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse Feria quinta, post sacratissimum Festum proximum Pentecostes.

Leo X. In Concilio Lateranensi.

SESSIO X.

NOs, ne id, quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem salubriter est inventum, in contrarium convertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de cætero eum bonis seminibus spinæ coalescant, vel medicinis venena intermisceantur. Volentes igitur de opportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, ut negotium impressionis librorum hujusmodi eo prosperetur facilius, quo deinceps indago solertior diligentius & cautius adhibeatur; statuimus & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, seu aliam quamcumque Scripturam, tam in Urbe nostra, quam aliis quibusvis civitatibus & diœcesibus imprimere, seu imprimi facere præsumat, nisi prius in Urbe per vicarium nostrum & sacri Palatii Magistrum; in aliis vero civitatibus & diœcesibus per Episcopum, vel alium habentem peritiam scientiæ, libri seu scripturæ, hujusmodi imprimendæ, ab eodem Episcopo ad id deputandum ac inquisitorem hæreticæ pravitatis civitatis, sive diœcesis, in quibus librorum impressio hujusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria subscriptionem sub excommunicationis sententia, gratis, & sine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem secus præsumpserit, ultra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, ac centum ducatorum fabricæ Principis Apostolorum de Urbe sine spe remissionis solutionem, ac anni continui excertii impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodatus existat; ac demum ingravescente contumacia taliter per Episcopum sum, vel Vicarium nostrum respective per omnia juris remedia castigetur; quod alii ejus exemplo similia minime attentare præsumant.

DECLARATIONES.

1. *Cum omnibus suis partibus.*) Etiam dicendum est, quod ne vel periodus vel una clausula, vel dictio, aut syllaba, jotave unum repugnet in veteri vulgatæ linguæ Latinæ editione. Quoad oppositiones autem contextus Græci aut Hebraici cum Latina vulgata editione, Cong. remisit ad tertiam regulam Indicis sub Pio IV. editam.

Carthusiani obligati sunt uti veteri ac vulgata editione sacræ Scripturæ secundum usum S. R. E.

2. *Et si regulares fuerint, ultra examinationem.*) Congregatio Concilii censuit enim in concionibus observandum, etiamsi concionatores ab ordinario fuissent approbati.

3. *Vel evulgant.*) Etiam lectiones, annotationes, disputationes, conciones & alia similia, nec non tractatus pertinentes, tum ad devotionem, tum ad quietationem conscientiarum stimulatorum fratrum & aliahujusmodi, quæ sibi invicem communicant fratres.

REMISSIONES.

a *Omni creaturæ prædicari jussit.*) Conc. illud *Matth. ult. Euntes ergo docete omnes gentes*, & illud *Marci 16. Euntes in mundum universum prædicate omni creaturæ.*

β *In libris scriptis & sine scripto traditionibus.*) Vide P. Joann. Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 4. q. 1.* ubi q. 2. vocat *traditionem divinam illam, quæ in Scripturis non continetur expresse, sed adhibito communi Patrum vel Ecclesiæ sensu certa & necessaria consecutione ex sacris literis colligitur.* Et q. 3. *quærit, quænam sint traditionum genera.*

γ *Testamenti veteris, &c.*) Vide P. Joan. Azor. *instit. moral. p. 1. l. 8. cap. 1. quæst. 4.*

δ *Duo Machabæorum.*) Vide Arnald. Pontacum in *annotat. ad Eusebium Cæsar. col. mihi. 446.*

ε *Si quis autem libros, &c.*) Vide P. Joan. Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 8. col. 556.*

ζ *Si ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur, &c.*) Vide P. Joan. Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. c. 3. q. 2.* ubi q. 3. resolvit, quod *approbatione vulgatæ, & Latinæ editionis non damnantur exemplaria Hebraica, vel Græca, ex quibus tamquam ex fontibus Latina editio fluxit, quæ quidem retinent suam fidem & auctoritatem, ubi incorrupta, & integra fuerint.*

η *Ad coercenda petulantia ingenia.*) Concordat textus in *c. hæresi*, & in *c. Adamin fine 24. q. 3.*

θ *Contra eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia.*) In Concilio Milevitano c. 2. decreverunt Patres, *non aliter intelligenda esse verba S. Scripturæ, nisi quemadmodum Ecclesia Cathol. semper intellexit.* Vide Seb. Medices in *summa omnium hæresum p. 1. q. 2.* Martin. de Ayal. *de trad. Eccles. assert. 5.* Melch. Can. *de locis Theol. l. 12. c. 7.* Cordub. *lib. 4. quæst. Theolog. q. 1. propos. 6.* ϒ. *tertium signum veræ fidei.* Cened. ad *Decretal. collect. 8. num. 5. cum seqq.* P. Azor. *instituc. moral. p. 1. lib. 8. cap. 2. quæst. 2. vers. respondeo*, ubi q. 3. *an interpretari liceat Scripturam sacram, non quidem contra unanimem consensum Patrum, sed præter illum dumtaxat, & qu. 5.* quærit, *quot sensus possit habere unus Scripturæ locus, & respondet, posse habere duos unum literalem, alterum mysticum.* * Quibus accedit Ildefonsus de Azevedo in *lib. 27. tit. 7. lib. 1. novæ recop. num. 1. & 2. in addit. pag. 2.*

ι *Sed & impressoribus, &c.*) In Concilio novissimo Lateranensi Sessione decima de impressione librorum, constitutum est, quod *nulli liceat imprimere, vel imprimi facere quosvis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere; nisi primum examinati probatique fuerint ab Ordinario sub pœna anathematis & pecuniæ.* Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib. 19. cap. 13. sect. 4. num. 256.* Castr. *lib. 1. de potest. legis pœnal. cap. 8. vers. Est etiam quædam lex.* Covar. *lib. 4. var. cap. 17. num. 1. vers. At hisce calamitosis temporibus.* Fusc. *de visitat. lib. 2. cap. 31. num. 9.* Felician. *de censur. tit. de excommunicat. cap. 24. vers. Qui librum, p. 96.* Andr. Gambar. *de officio & potestat. Legati de latere, lib. 2. num. 430.* Cened. ad *Decretal. collect. 8. num. 7.* P. Azor. 1. ubi *quæst. 2.* idem resolvit de quacumque scriptura.

κ *Sine nomine Auctoris.*) An sufficiat, si nomen certi collegii, conventus, vel universitatis apponatur? Affirmat P. Joannes Azor. *institut. moral. p. 1. lib. 8. c. 17. q. 3.*

λ *Et si regulares.*) Vide Fr. Emman. *qu. Regul. tom. 1. q. 8. art. 6.*

μ *Nisi ante examinati, &c.*) An comprehendat privatas orationes, conciones, annorationes, & observationes de rebus sacris? Vide P. Azor. *d. cap. 17. qu. 4.*

ν *Post hæc temeritatem, &c.*) An nefas sit Scripturarum sacrarum verba ad profanam, & vanam interpretationem convertere? Affirmat P. Joan. Azor. *d. lib. 8. c. 2. q. 4.* † Videndus etiam Salzedo ad Bern. Diaz. in *prax. Canon. c. 100. lit. A.*

SESSIO QUINTA

Celebrata die 17. mensis Junii, M. D. XLVI.

*Decretum α * de peccato originali.*

a Hebr. 11. UT fides nostra Catholica, (*a*) sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua sinceritate integra & illibata permaneat, b Ephes. 4. & ne populus Christianus (*b*) omni vento doctrinæ circumferatur; cum c Genes. 3. (*c*) Serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia DEI his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, ejusque remedium non solum nova, sed vetera etiam dissidia excitaverit; sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, jam ad revocandos errantes, & nutantes confirmandos accedere volens, sacrarum Scripturarum, & sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ judicium, & consensum secuta, hæc de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat:

1. Si

1. Si (d) β quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, & justitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam prævaricationis hujusmodi iram, & indignationem Dei, atque ideo mortem, quam antea illi comminatus (e) fuerat Deus, & cum morte captivitatem sub ejus potestate, (ff) qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli, totumque Adam, per illam prævaricationis offensam, secundum corpus & animam in deterius commutatum fuisse; anathema sit.

2. Si quis Adæ prævaricationem sibi soli, & (g) non ejus propagini, asserit nocuisse, & acceptam a Deo sanctitatem, & justitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam eum perdidisse; aut inquinatum illum per inobedientiæ peccatum, mortem & pœnas corporis tantum in omne genus humanum transfudisse, non autem & peccatum, quod mors est animæ; anathema sit: cum contradicat Apostolo dicenti: Per (h) unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranssit, in quo omnes peccaverunt.

3. Si quis γ hoc Adæ peccatum, quod origine unum est, & propagatione, non imitatione, transfusum omnibus, inest unicuique proprium, vel per humanæ naturæ vires vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum unius mediatoris Domini nostri Jesu Christi, (i) qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis (K) justitia, sanctificatio, & redemptio; aut negat ipsum Christi Jesu meritum per Baptismi Sacramentum in forma Ecclesiæ rite collatum, tam adultis quam parvulis applicari; anathema sit; quia non (l) est aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Unde illa (m) vox: Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Et illa, (n) Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

4. Si δ quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiam ε ζ si fuerint a baptizatis parentibus orti, aut dicit (o) in remissionem quidem peccatorum eos baptizari; sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam, unde fit consequens, ut in eis forma Baptismatis, in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur; anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est id, quod dixit Apostolus: (p) Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranssit, in quo omnes peccaverunt: nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit; propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apostolorum etiam parvuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod regeneratione contraxerunt. (q) Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei.

5. Si ν quis per Jesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in Baptismate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut ϑ etiam asserit non tolli totum id, quod veram & propriam peccati rationem habet: sed illud (r) dicit tantum radi, aut non imputari; anathema sit; in renatis enim nihil odit Deus: quia (s) nihil est damnationis iis, qui vere (t) consepulti sunt cum Christo per Baptisma in mortem, qui (u) non secundum carnem ambulant; sed (x) veterem ho-

d Cœlest. 1. epist. 1. c. 4.

e Genes. 3.

f Hebr. 2. Concil. Arausican. 2. c. 1.

g Rom. 5. 2. Cor. 15. Concil. Arausican. 2. c. 2.

h Rom. 5. e. placuit, c. regeneratæ, & c. quæris, in fin. de cons. dist. 4.

i 1. Tim. 2. Colos. 1. c. multipl. de pœnit. dist. 1. K 1. Cor. 1.

l Act. 4.

m Joan. 1. c. nemo de cons. dist. 4. n 1. Gal. 3.

o Conc. Afric. c. 77. Milevit. c. 2. Concil. &c. placuit. de consecrat. dist. 4.

p Rom. 5. c. placuit, c. quæris in fin. & c. regeneratæ, de consecr. dist. 4.

q Joan. 3. c. filius, & c. non dubito de cons. dist. 4. c. debitum cum seq. de baptism.

r Ex c. 11. 1. contra 2. Ep. Pelag. s Rom. 8. t Rom. 6. & c. proprie, de cons. dist. 4. u Rom. 8. 2. x Col. 3.

y Eph. 4. c. quomodo renovari de pœnit. dist. 2.

z Rom. 8. Galat. 3.

a Ex c. ult. lib. 1. de pec. mer. & rem.

b Tim. 1.

c Rom. 6. 7. & 8. Colos. 3.

d Respicit n. 23. lib. 1. contra 2. ep. Pelag. & alios locos ejusd.

e In extr. comm. l. 1. de rel. & venerat. Sanct. c. 2. Grave nimis, vide pœnas post.

Eph. 4. c. quomodo renovari, de pœnit. dist. 2. Rom. 8. Galat. 3. hominem exuentes, & (y) novum, qui secundum Deum creatus est, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti sunt, (z) hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, ita ut nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur. a Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hæc sancta Synodus fatetur, & sentit: quæ cum ad (a) agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed utiliter per Christi Jesu gratiam repugnantibus non valet: quinimo, qui (b) legitime certaverit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando (c) Apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat, Ecclesiam Catholicam numquam intellexisse peccatum appellari, quod vere & proprie in renatis peccatum sit; (d) sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit. 1. Declarat χ tamen hæc ipsa sancta Synodus †, non esse suæ intentionis, comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam Virginem Mariam, Dei genitricem; sed observandas esse (e) constitutiones felicis recordationis Sixti Papæ IV. sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas 2. innovat.

SIXTI IV. CONSTITUTIO prior de Festo Conceptionis immaculatæ Virginis ex lib. 3. Extravagantium communium, tit. de Reliquiis & veneratione Sanctorum.

CUm præcelsa meritorum insignia, quibus Regina cœlorum, Virgo Dei genitrix gloriosa, fedibus prælata æthereis, sideribus quasi stella matutina perrutilans, devota considerationis indagine perscrutamur, & intra pectoris arcana revolvimus, quod ipsa, utpote via misericordiæ, mater gratiæ, & pietatis amica, humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorum onere gravantur, sedula oratrix & pervigil, ad regem, quem genuit, intercedit: dignum, quin potius debitum reputamus, universos Christi fideles, ut omnipotenti Deo (cujus Providentia ejusdem Virginis humilitatem ab æterno respiciens, pro concilianda suo auctori humana natura, lapsu primi hominis æternæ morti obnoxia, eam sui Unigeniti habitaculum sancti Spiritus præparatione constituit, ex qua carnem nostræ mortalitatis pro redemptione populi sui assumeret, & immaculata Virgo nihilominus post partum remaneret) de ipsius immaculatæ Virginis mira conceptione gratias, & laudes referant, & institutas propterea in Ecclesia Dei Missas, & alia divina officia dicant, & illis interfint, indulgentiis & peccatorum remissionibus invitare, ut exinde fiant, ejusdem Virginis meritis & intercessione, divinæ gratiæ aptiores. Hac igitur consideratione inducti ejusdem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, auctoritate Apostolica hac in perpetuum valitura constitutione statuimus & ordinamus, quod omnes & singuli Christi fideles utriusque sexus, qui Missam & Officium Conceptionis ejusdem Virginis gloriosæ, juxta piam, devotam & laudabilem ordinationem dilecti Filii Magistri Leonardi de Nogarolis, Clerici Veronensis, Notarii nostri, & quæ defuper a nobis emanaverit, Missæ & Officii hujusmodi institutionem, in die festivitatis Conceptionis ejusdem Virginis Mariæ, & per Octavas ejus devote celebraverint & dixerint, aut illius Horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eandem prorsus indulgentiam, & peccatorum remissionem consequantur, quam juxta felicis recordationis Urbani IV. in Concilio Viennensi approbatæ, ac Martini Quinti & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutiones consequuntur illi, qui Missam & horas Canonicas in festo Corporis & Sanguinis Domini Jesu Christi a primis Vesperis, & per illius Octavas, juxta Romanæ Ecclesiæ constitutionem, celebrant, dicunt, aut Missæ Officio & Horis hujusmodi interfunt, præsentibus perpetuis temporibus valituris. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1476. 3. Kal. Martii, Pontificatus nostri anno 6.

Constitutio altera.

Grave nimis gerimus & molestum, cum sinistra nobis de quibusdam Ecclesiasticis per-

personis referuntur. Sed in eorum, qui ad euangelizandum verbum Dei sunt deputati, excessibus prædicando commissis, eo gravius provocamur, quo illi periculosius remanent incorrecti: cum facile deleri nequeant, qui multorum cordibus sic publice prædicando diffusius, & damnabilius imprimuntur errores. Sane cum sancta Romana Ecclesia de intemeratæ semperque Virginis Mariæ conceptione publice Festum solemniter celebret, & speciale ac proprium super hoc officium ordinaverit, nonnulli, ut accipimus, diversorum Ordinum prædicatores, in suis sermonibus ad populum publice per diversas civitates, & terras affirmare hactenus non erubuerunt, & quotidie prædicare non cessant, omnes illos, qui tenent aut asserunt eandem gloriosam, & immaculatam Dei genitricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos: ejusdem immaculatæ conceptionis Officium celebrantes, audientesque sermones illorum, qui eam sine hujusmodi macula conceptam esse affirmant, peccare graviter: sed & præfatis prædicationibus non contenti, confectos super his suis assertionibus libros in publicum ediderunt, ex quorum assertionibus & prædicationibus non levia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, & majora merito exoriri formidantur in dies. Nos igitur hujusmodi temerariis ausibus, ac perversis assertionibus ac scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt, quantum nobis ex alto conceditur, obviare volentes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione & certa scientia, hujusmodi assertiones prædicatorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eos, qui crederent aut tenerent eandem Dei Genitricem ab originalis peccati macula in sua conceptione præservatam fuisse, propterea alicujus hæreseos labe pollutos fore, vel mortaliter peccare: aut hujusmodi Officium conceptionis celebrantes, seu hujusmodi sermones audientes, alicujus peccati reatum incurrere, utpote falsæ & erroneæ, & a veritate penitus alienas, editosque desuper libros prædictos id continentes, quoad hoc, auctoritate Apostolica, tenore præsentium reprobamus, & damnamus: ac motu, scientia & auctoritate prædictis statuimus & ordinamus, quod prædicatores verbi Dei, & quicumque alii, cujuscumque status, gradus aut ordinis ac conditionis fuerint, de cætero ausu temerario præsumpserint in eorum sermonibus ad populum, seu alias quomodolibet affirmare, hujusmodi sic per nos improbatas, & damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere vel habere, postquam de præsentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, a qua ab alio quam a Rom. Pontif. (nisi in mortis articulo) nequeant absolutionis beneficium obtinere. Item motu, scientia & auctoritate similibus, simili pœnæ ac censuræ subjicientes eos, qui aust fuerint asserere, contrariam opinionem tenentes, videlicet gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cum nondum sit a Romana Ecclesia, & Apostolica Sede decisum: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, quibus communiter, vel divisim a Sede Apostolica indultum existat, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Et ne de præmissis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum Ordinarii requisiti, præsentes literas in Ecclesiis, consistentibus in eorum civitatibus, & suarum diœcesium locis insignibus, dum major ibi multitudo populi ad divina convenerit, sermonibus ad populum mandent, & faciant publicari. Præterea quia difficile foret præsentes literas ad singula loca, in quibus expediens fuerit, deferre; etiam volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earumdem literarum transumpto, manu publici Notarii confecto, & authentico alicujus Prælati Ecclesiastici sigillo munito, ubique stetur, prout staretur eisdem originalibus literis, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ 1483. pridie Nonas Septemb. Pontificatus nostri Anno 13.

DE-

DECLARATIONES.

1. *Declarat tamen hæc, &c.*) Nemo cujuscumque ordinis, gradus vel dignitatis existat in popularibus concionibus, vel ubicumque promiscua virorum, & mulierum multitudo convenire solet, de controversia Conceptionis immaculatæ Dominæ nostræ ex alterutra parte disputare rationibus, vel Doctorum auctoritate alteram sententiam asserendo, & contrariam refellendo aut impugnando, vel de hac ipsa quæstione cujusvis pietatis aut necessitatis prætextu vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat. Qui contra fecerit, suspensionis pœnam a divinis absque nova declaratione ipso facto incurrat: si modo fuerit in sacris constitutus, & quocumque præterea gradu sive dignitate fungatur, illis omnibus sit ipso jure privatus: & ad ea vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis censuræ ipso etiam facto sit obnoxius: super quibus, nisi a Rom. Pontifice pro tempore existente dispensari, sive absolvi non possit, & nihilominus aliis pœnis, si opus fuerit, a proprio prælato pro delicti mensura infligendis subiciatur. Ita Pius V. *extravagant.* incipiente, *Super.* Quamdiu tamen per Apostolicam Sedem altera pars diffinita non fuerit, oppositaque sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ disputationibus, sive generalium, sive provincialium Capitulorum (ubi alias intersunt; qui rem capere possint, nec scandali ulla subest occasio) de illa quæstione disserere, & argumentis utramlibet partem vel asserere, vel impugnare: dummodo tamen neutra velut erronea prædijudicetur, serventurque illa omnia, quæ a Sixto IV. Prædecessore nostro monstrata sunt.

Idem Pius pœnas a Sixto IV. contra aliter facientes statutas, ibidem innovat. Constitutio Sixti extat in *extravagant. communibus, de Rel. & ven. Sanct. c. Grave nimis*, in qua condemnantes alteram partem, ipso facto excommunicationem incurrunt, cujus absolutio (solo mortis articulo excepto) ipsi Pontifici Romano est reservata.

2. *Innovat, &c.*) Et super hujus opinionis altercatione nullæ sunt literæ Apostolicæ promulgandæ, cum sufficiant illæ Sixti IV.

REMISSIONES.

a Vide Navarr. in *manu. pralud.* 8. a *princip.* P. Azori. *instit. moral. p.* 1. *l.* 3. *cap.* 31. & 32. *de Justitia originali, & lib.* 4. *cap.* 25. *de peccato originali.* * Jac. de Graffis 2. *p. suæ summæ casuum conf. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 9.

β *Si quis non confitetur.*) Vide P. Joannem Azori. *d. lib.* 4. *cap.* 25. *quæst.* 1.

γ *Si quis hoc Adæ peccatum, &c.*) Vide P. Azori *dict. lib.* 4. *c.* 26. *prope finem. pag.* 328. P. Vasquez in *tom.* 4. *disput.* 151. *num.* 18. & 19.

δ *Si quis parvulos recentes, &c.*) Concilium Milevitanum dicit *anathema sit, qui recentes natos parvulos baptizandos negant.* Vide Clem. Rom. *lib. constit. c.* 15. *in fine* P. Ægid. de Coninck *de sacram. & censur. tom.* 1. *q.* 68. *n.* 55. P. Valent. *disp.* 4. *q.* 3. *punct.* 3. *essent.* 3. P. Valerium Reginald. in *praxi for. pœn. lib.* 27. *n.* 66.

ε *An possint baptizari infantes infidelium invitis parentibus?*) Vide Gabr. Vasquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *disp.* 155. P. Ægid. *d. tom.* 1. *disp.* 68. *art.* 10. P. Soar. *d. disput.* 25. *sect.* 3. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. l.* 27. *n.* 68. Afflict. *decis.* 151.

ζ *An Dominus teneatur sua mancipia curare baptizari?*) Vide Patrem Soar. *tom.* 3. *disp.* 35. *sect.* 6. P. Vasquez *d. disp.* 155. *c.* 7. P. Ægid. *d. disp.* 68. *n.* 87.

η *Si quis per Jesu Christi, &c.*) Vide Covar. in *cap. alma p.* 1. §. 10. *n.* 11. P. Ægid. *d. tom.* 1. *q.* 69. *art.* 6. *n.* 1. P. Valer. Reginald. *d. lib.* 27. *n.* 61.

θ *Aut etiam asserit non tolli*) Vide Card. Bellarm. *lib.* 1. *de baptism. c.* 13. P. Ægid. *d. tom.* 1. *q.* 69. *art.* 1. *a n.* 1.

ι *Manere autem in baptizatis concupiscentiam, &c.*) Vide P. Henriq. in *sum. p.* 1. *l.* 2. *c.* 16. §. 2. & §. 7. P. Ægid. *d. quæst.* 69. *art.* 3. *n.* 6.

κ *Declarat tamen hæc ipsa sancta Synodus, &c.*) Quod B. Virgo fuerit immunis a peccato originali, affirmant P. Henriq. in *sum. lib.* 3. *cap.* 11. §. 3. *prope finem.* Fr. Eraman. *quæst. Regul. tom.* 1. *quæst.* 57. Spin. in *speculo festam. gloss.* 3. *princip. num.* 17. Cævall. *communium contra comm.* 1. *p. quæst.* 346. *num.* 11. P. Martin. Delrio. *disquis. magic. lib.* 4. *cap.* 1. *q.* 3. *sect.* 9. *p.* 266. *cum seqq.* P. Paul. Comitol. *respons. moral. l.* 6. *q.* 40. P. Azori *instit. moral. p.* 1. *l.* 4. *c.* 34. *col.* 552. & *p.* 2. *libr.* 1. *cap.* 21. *col.* 93. P. Soar. *de Religione, tom.* 3. *l.* 2. *cap.* 8. *n.* 2. P. Gabr. Vasquez in 3. *p. D. Thom. tom.* 2. *disp.* 156. & novissime D. F. Ægid. *de Præsentatione, de immaculata Virginis conceptione* librum composuit. Et novissime in generali congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & universalis

salis inquisitionis, coram S. D. N. Paulo V. constituetur est, *ut in posterum nullus audeat in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus & aliis actibus publicis asserere, quod B. Virgo fuerit concepta in peccato originali, donec articulus ille a Sede Apostolica fuerit definitus, cum prius ipse Sanctissimus sedare motus quosdam super eo negotio exortos nisus esset.* Constitutione sequenti Paulus Papa V. † quibus accedunt Alvar. Pizanno in *discursibus de conceptione, tract. 1. de immaculata concept. Virg. Mariæ*, & doctissimus Pater Ferdinand. Salazar in *suo defensorio pro immaculata Deiparæ Virg. Conceptione*, ubi copiose, post Didac. Lainez. Alfons. Salmeron. Petr. Canis. Francisc. Suarez. Gabriel Vasquez Benedict. Pereiram Martin. Delrio, Joan. de Salas, Enric. Enriquez, Joseph de Acosta Petr. Sanchez, Didac. Granado & alios gravissimos Patres religionis Societat. Jesu, qui assumptum hoc fato sermone fuerunt prosecuti, & idipsum affirmant P. Basil. Ponce de Leone in *suis Quodlibet.* P. Hier. Roman. *de Republ. lib. 6. cap. 39.* P. Thomas Argentin. in *3. sententiar. dist. 3. quæst. 1. art. 1.* Petr. Lombard. in *3. sententiar. dist. 3.* Albert. M. *de laudibus B. Mariæ, c. 165. & in Scholiis ad cap. 1. Div. Lucæ*, Abulens. *Paradox. 1. c. 21.* Melchior Cano *de locis Theologic. lib. 7. cap. 1.* Illustrissimus præses Covar. in *c. Alma mater. de sentent. excomm. lib. 6. in 2. p. §. num. 2.* ubi ad id etiam refert Ambros. Catharin. Petr. Galatin. Scotum & alios Martin. Azpilcuete Navarr. variis in locis, præcipue tamen in *Manuali Latino prælud. 8. de peccato originali num. 9.* & in *c. si quis autem de pœnit. distinct. 7. num. 74.* Et in Aragonia habemus *for. unic. sub tit. Fovus Conceptionis 2. Mariæ Virginis*, editum anno 1461. per Serenissimum Regem nostrum D. Joannem II. & idipsum in regno Valentiæ, & in Principatu Cataloniæ per Regem Joan. I. insigni privilegio ac constitutione speciali anno 1451. fuisse stabilitum, constat ex late adductis per P. Joan. Baptist. de Lezana Ordin. Carmelitarum in sua *Apolog. pro immaculata Deiparæ Virginis Mariæ conceptione, cap. 22. fol. 96.* ac dicti nostri fori unici meminit etiam Balthasar Portenno in suo libro de immaculata Virginis Mariæ conceptione, *cap. 12. fol. 34.* apud quem plura Concilia, variæque Romanor. Pontificum, Patriarcharum, Cardinalium ac diversorum Doctorum auctoritates idipsum affirmantes, commode videri poterunt. Quibus addendi Ibañd. a Bardaxi in explicatione dicti fori unici; *num. 1. fol. 297.* Anton. de Butrio in *cap. fin. de feriis, num. 11. in fine*, ac ibi etiam Panor. *num. 3.* & Didac. Matut. in *suo lib. prosapia Christi, cap. 2. §. 4. 5. & 6.* & in *cap. 4. §. 1.* quorum opinionem & sententiam tamquam receptiorem, probabiliorem & pietati ac devotioni fidelium congruentiorem, hodie jam ab omnibus fere Ecclesiasticis & sæcularibus, Prælatis & subditis, ac cæteris omnibus cujusvumque gradus, dignitatis & sexus existentibus adeo receptam invenimus, ut eam veritatis scopum attingere dicendum videretur, præsertim cum omnes insignes Academiæ non solum illam receperint, sed & publico & solemni juramento ejus definitionem hilari fronte susceperint, ut de Colonienſi & Moguntina testatur Laurent. Surii. *de rebus memorabili. anno 1501.* & de antiquissima ac famigerata Parisiensium Academia scriptum reliquerunt Canisi *lib. 1. Deiparæ cap. 7.* Jacob Gordonius *tom. 2. Chronol. in anno 11. Papæ Urbani VI.* Cævallos *d. q. 146. num. 18.* & Balthasar Portenno, quo loco nuper citavimus, in *cap. 28.* insuper affirmans, tam in Universitate Salmantina, Toletana & Complutensi, quam in nostra florentissima Cæsaraugustanorum Academia, & in Ilerpensi, Tarracouensi, Barquinonensi, Hispalensi, Valentina & cæteris omnibus nostræ Hispaniæ, speciali Decreto stabilitum fuisse, ut nulli ad Doctoratus gradum aditus pateat, qui prius sub juramento non promiserit, numquam se veritatem hanc oppugnaturum, & de Parisiensi, Complutensi, & Valentina id etiam affirmat P. Joan. Baptist. Lezana in citato *cap. 22. fol. 98.* qui non solum variis Pontificum & gravissimorum Doctorum auctoritatibus ab eo congestis *cap. 13. & seq.* verum etiam urgentissimis rationibus, &c. 35. in medium propositis, hanc piam & veritissimam assertionem ingeniose confirmat, quam & nos triginta ab hinc annis adversus *gloss. verb. Nativitas in cap. 1. de confecratione distinct. 3. verb. miraculo, in cap. 2. de confecratione distinct. 4.* dum hæc jura publice in nostra Academia docereмus, libenti animo secuti fuimus, variis rationibus ac fundamento illam comprobantes. Et postmodum anno 1518. cum hujus nobilissimæ civitatis Cæsar-Augustæ Supremum Consulatum exercerемus, una cum aliis ejusdem civitatis moderatoribus, copiosaque nobilium ac civium & equitum multitudine, in Angelico Sacello serenissimæ Deiparæ ac immaculatæ Virginis, de

Pilar, communiter a nostratibus nuncupata ejusdem piæ assertionis defensionem solemni juramento formavimus.

PAULUS PAPA V.
Ad perpetuam rei memoriam.

REgis pacifici quamquam nulla nostro merito divina dispensatione vices gerentes in terris, & ex munetis nostri debito, pacis & concordiæ inter Christi fideles, præsertim Ecclesiasticas personas, quæ aliis in viam pacis dirigendis, & in unitate Spiritus continendis sunt propositæ, conservationi sedulo invigilare cupientes, ea quæ a Prædecessoribus nostris Roman. Pontif. ad scandalorum semina tollenda salubriter constituta sunt, cum hostis antiqui insidiis, qui ab initio discordia serere cœpit, minime observari, aut variis modis eludi dignoscuntur, ut inviolata serventur, opportunis remediis, quantum cum Domino possumus, providemus. Olim siquidem per fælicis record. Sixtum Papam IV. Prædecessorem nostrum accepto, quod nonnulli diversorum Ordinum Prædicatores in suis sermonibus ad populum publice per diversas civitates & terras affirmare non erubuerant, & quotidie prædicare non cessabant, omnes illos, qui tenebant, aut asserebant, gloriosam & immaculatam Dei genitricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos, ejusdemque immaculatæ conceptionis officium celebrantes, audientesque sermones illorum, qui eam sine hujusmodi macula conceptam esse affirmabant, graviter peccare; sed & prædictis prædicationibus non contenti, confectos super eisdem suis assertionibus libros in publicum ediderant, ex quarum assertionibus & prædicationibus non levia scandala in mentibus fidelium exorta erant, & majora merito exoriri formidabantur in dies; idem Sixtus Prædecessor hujusmodi temerariis ausibus, & perversis assertionibus, & scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri poterant, obviare volens, hujusmodi assertiones prædicatorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent eos, qui crederent, aut tenerent eandem Dei Genitricem, ab originalis peccati macula in sua conceptione præservatam fuisse, propterea alicujus hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut hujusmodi officium conceptionis celebrantes, seu hujusmodi sermones audientes alicujus peccati reatum incurrere, utpote falsas, & erroneas, & a veritate penitus alienas, edictoque desuper libros prædictos id continentes, quoad hoc reprobavit & damnavit, ac statuit & ordinavit, quod prædicatores verbi Dei, & quicumque alii cujuscumque status, gradus, aut ordinis, & conditionis esset, qui ausu temerario præsumerent in eorum sermonibus ad populum, seu aliis quomodolibet affirmare hujusmodi sic per eum improbatas, & damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere vel habere, excommunicationis sententiam eo ipso incurrerent, a qua ab alio quam a Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, nequirent absolutionis beneficium obtinere: similique pœnæ & censuris subjecit eos, qui ausi essent asserere contrariam opinionem, tenentes videlicet, gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cum nondum id esset a Romana Ecclesia, & Apostolica Sede decisum. Hanc vero Sixti prædecessoris Constitutionem OEcumenica Tridentina Synodus postea innotavit. Ac deinde similis record. Pius Papa V., etiam prædecessor noster statuit, ordinavit & mandavit, quatenus nemo cujuscumque ordinis, vel dignitatis existeret, in populariibus concionibus, vel ubicumque promiscua virorum, & mulierum multitudo convenire solet, de hujus controversiæ alterutra parte disputare Rationibus, vel Doctorum auctoritate, asserendo propriam sententiam & contrariam refellendo vel impugnando, aut de hac ipsa quæstione cujusvis pietatis, aut necessitatis prætextu vulgari sermone scribere, vel dictare præsumeret, qui contra faceret, suspensionis pœnam a divinis absque nova declaratione ipso facto incurreret, si modo esset in Sacris constitutus, & quocumque præterea gradu, sive dignitate, vel administratione fungeretur, illis omnibus foret ipso jure privatus, & ad eadem, vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis ceasuræ, ipso etiam facto obnoxius foret, super quibus nisi a Romano Pontifice pro tempore existente dispensari, sive absolvi non posset, & nihilominus aliis pœnis, si opus foret, a proprio Prælato pro delicti mensura infligendis subjectus esset, prout subjecit. Cæterum quamdiu per Apostolicam Sedem altera pars diffinita non esset, oppositaque sententia damnata, liceret viris doctis in publicæ Academiæ

disputationibus, sive generalium aut provincialium Capitulorum, vel ubi alias interessent, qui rem capere possent, nec scandali ulla subesset occasio, de illa quæstione disserere, & argumentis utramlibet partem vel asserere, vel impugnare, dum tamen neutra veluti erronea prædicaretur, servarenturque illa omnia, quæ a dicto Sixto prædecessore statuta sunt, quorum singula etiam quantum ad alias pœnas duxit innovanda, & innovavit, prout in Sixti, & Pii prædecessorum literis desuper confectis plenius continetur. Verum licet hæc provide statuta sint, nihilominus sicut accepimus, nonnullis in diversis Christiani orbis partibus interminatis quæstionibus nimis intenti, dissensionum hujusmodi, jam pridem Ecclesiæ disciplinæ vigore recisa germina coalescere procurant, indeque contentiones & rixæ non sine Dei offensa & scandalo plurimorum exortæ sunt, & graviores in dies ne exoriantur, periculum est, nisi a Nobis opportune provideatur. Quamobrem motu proprio, non ad alicujus Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris Constitutionum Sixti & Pii prædecessorum hujusmodi veriores tenores præsentibus pro expressis, & ad verbum insertis habentes, easdem constitutiones Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, & etiam quoad earum pœnas quascumque etiam absolutionis reservationem innovamus, & inviolabiliter ab omnibus, etiam regularibus, cujuscumque ordinis & instituti, & aliis quibuscumque tam Ecclesiasticis quam sæcularibus personis cujusvis status, gradus, ordinis & conditionis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ quam sæcularis, etiamsi specialis, specifica, & individua earum esset necessario facienda mentio, observari præcipimus & mandamus, donec a Romana Apostolica Sede hujusmodi controversia fuerit diffinita. Ac præterea si quis quovis modo contravenerit, præter supradictarum constitutionum pœnas respective ipso facto incurrendas etiam concionandi, publice legendi, seu docendi, & interpretandi facultate ac voce activa & passiva, in quibuscumque electionibus eo ipso absque alia declaratione privatus existat, nec non ad concionandum & publice legendum, docendum, & interpretandum perpetuæ inhabilitatis pœnas similiter ipso facto incurrat, absque alia declaratione, a quibus nonnisi a Nobis ipsis, vel successoribus nostris Rom. Pontif. pariter absolvi, seu super iis dispensari possit, & nihilominus aliis pœnis nostro, & eorumdem Rom. Pont. successorum nostrorum arbitrio infligendis, subiciatur; prout eum subiicimus per præsentes. Et contra hujusmodi transgressores, etiam regulares, cujusvis ordinis & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas & sæculares personas cujuscumque status, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ quam sæcularis, ut præfertur, tam Episcopi & Prælati Superiores, aliique Ordinarii locorum, quam hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquisitores procedant, & inquirant, atque in eos severe animadvertant. Nos enim iis, & eorum cuilibet, contra eosdem transgressores procedendi & inquirendi ac pœnis coercendi & puniendi liberam facultatem & auctoritatem iisdem auctoritate & tenore tribuimus & impartimur, eosque ut præfertur, procedere, inquirere, & punire præcipimus & mandamus. Non obstantibus omnibus iis & singulis, quæ tam Sixtus, quam Pius prædecessores prædicti in literis suis hujusmodi voluerunt non obstare. Quibus omnibus & singulis eorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Et ne præmissorum ignorantia a quoquam prætendi possit, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod præsentes literæ, seu illarum exemplar ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent & afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent, quodque præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die VI. Julii 1616., Pontificatus nostri Anno duodecimo.

S. Cobellutius.

Anno a Nativitate Domini nostri JESU Christi 1616. Indictione XV., die vero 9. mensis Julii, Pontificatus SS. in Christo Patris & Domini nostri D. Pauli divina providentia Papæ V. an. XII. retroscriptæ Literæ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ, per me Augustum Bracherium Cursorem.

Silverius Pontirolus Mag. Curs.

FE-

FERIA QUINTA DIE XXXI. Augusti, Anno a Nativitate Domini nostri JESU Christi 1617. in generali congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & universalis Inquisitionis habita in palatio Apostolico in monte Quirinali, coram S. D. N. D. Paulo divina providentia Papa V.

SAnctissimus Dominus noster post longam & maturam discussionem, auditis votis Illustrissimorum, & Reverendissimorum DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem generalium Inquisitorum, re accurate ac diligenter perpensa proinde considerans, quod quamvis in constitutione felicis record. Sixti IV. super Conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ, pro submovendis inter Christi fideles scandalis, rixis & contentionibus edita, a S. Tridentina Synodo innovata, & deinde in alia constitutione san. mem. Pii V. super eadem re, quas similiter Sanctitas sua innovavit, cum quibusdam provisionibus & adjectionibus pœnarum pro efficaciori earum observatione, relinquatur unicuique libera facultas tenendi, & etiam asserendi utramque partem, quod scilicet fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali; dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur: nihilominus ex occasione assertionis affirmativæ in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & actibus publicis; quod eadem Beatissima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Christiano cum magna Dei offensa scandala, jurgia, & dissensiones; Propterea volens hujusmodi scandalis ex debito sui muneris providere, decrevit, & præcepit, ac præsentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus & singulis cujusvis ordinis, & instituti Regularibus, & aliis quibuscunque, tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus personis cujusvis conditionis, status, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam sæcularis, etiamsi specialis, specifica, & individua earum esset necessario mentio facienda, ut in posterum, donec articulus hujusmodi a Sancta Sede Apostolica fuerit definitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscumque actibus publicis asserere, quod eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contrafacientes autem eadem Sanctitas sua voluit, & declaravit, subjacere debere, & subiici censuris, & pœnis contentis in supradictis constitutionibus suorum prædecessorum, & sub ipso facto incurrendis. Per hujusmodi tamen provisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei ullum prorsus præjudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu & terminis, in quibus de præsenti reperitur, præterquam quoad supra disposita. Ulterius sub eisdem censuris, & pœnis mandans, quod negativam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta in peccato originali, in prædictis publicis actionibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent. Insuper voluit, & expresse mandavit, ut extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradictæ constitutiones firmæ & illæsæ remaneant, & exacte observentur, perinde ac si præsens decretum non emanasset. Et ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter observari, non obstantibus in hac parte supradictis constitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus, Volens & decernens pro observatione, & executione præsentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra hujusmodi transgressores, etiam Regulares cujusvis ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas & sæculares personas, cujuscumque status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam sæcularis, tam Episcopi, & Prælati superiores, aliique Ordinarii locorum, quam hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquisitores procedant, & in eos severe animadvertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Voluit demum, ne præmissorum ignorantia a quodam prætendi possit, quod præsens decretum, seu illius exemplar ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimata fuissent. Quodque præsentium transumptis etiam impressis manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides

adhiberetur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Andreas de Pittinis sanctæ Romanæ & universalis Inquisitionis Notarius.

Anno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1617. indictione XV. die vero 12. mensis Septembris, Pontificatus autem sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Pauli divina providentia Papæ V. anno 13. præsens Decretum affixum & publicatum fuit ad valvas Principis Apostolorum, & in acie Campi Floræ, per me Franciscum de Clericis sanctiss. D. N. Papæ Cursorem.

Silverius Pontirolus Mag. Curs.

Quia post hæc omnia Sanctissimus D. N. Gregorius XV. felic. record. alia quoque in hoc negotio magis peculiaria sanxit, visum est ea hic referre.

FERIA III. DIE XXIV. MAII, Anno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1622. in generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis, habita in Palatio Apostolico, in monte Quirinali coram S. D. N. D. Gregor. divina providentia Papa XV. ac Illustrissimis & Reverendissimis D. D. Card. adversus hæreticam pravitatem Inquisitoribus Generalibus a Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

SAnctissimus D. N. auditis votis Illustrissimorum & Reverendissimorum DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum Decretum alias editum a fel. rec. Paulo V. ejus Prædecessore tenoris sequentis, videlicet:

Sanctissimus Dominus noster post longam & maturam discussionem, auditis votis Illustrissimorum, & Reverendissimorum DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem generalium Inquisitorum, re accurate ac diligenter perpensa proinde considerans, quod quamvis in constitutione felicis record. Sixti IV. super Conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ, pro submovendis inter Christi fideles scandalis, rixis & contentionibus edita, a S. Tridentina Synodo innovata, & deinde in alia constitutione san. mem. Pii V. super eadem re, quas similiter Sanctitas sua innovavit, cum quibusdam provisionibus & adjectionibus pœnarum pro efficaciori earum observatione, relinquatur unicuique libera facultas tenendi, & etiam asserendi utramque partem, quod scilicet fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali; dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur: nihilominus ex occasione assertionis affirmativæ in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & actibus publicis; quod eadem Beatissima Virgo fuerit cum peccato originali concepta, otiuntur in populo Christiano cum magna Dei offensa scandala, jurgia, & dissensiones; Propterea volens hujusmodi scandalis ex debito sui muneris providere, decrevit, & præcepit, ac præsentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus & singulis cujusvis ordinis, & instituti Regularibus, & aliis quibuscunque, tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus personis cujusvis conditionis, status, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam sæcularis, etiamsi specialis, specifica, & individua earum esset necessario mentio facienda, ut in posterum, donec articulus hujusmodi a Sancta Sede Apostolica fuerit definitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscunque actibus publicis asserere, quod eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contrafacientes autem eadem Sanctitas sua voluit, & declaravit, subjacere debere, & subiici censuris, & pœnis contentis in supradictis constitutionibus suorum prædecessorum, & sub ipso facto incurrendis. Per hujusmodi tamen provisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alterum opinionem, nec ei ullum prorsus præjudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu & terminis, in quibus de præsenti reperitur, præterquam quoad supra disposita. Ulterius sub eisdem censuris, & pœnis mandans, quod negativam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta in peccato originali, in prædictis publicis actionibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent. Insuper voluit, & expresse mandavit, ut extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradictæ constitutiones firmæ & illæsæ remaneant, & exacte observentur, perinde ac si præsens decretum non emanasset. Et ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter observari, non obstantibus in hac parte supradictis constitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus, &c.

Hoc suo præsenti Decreto ex eisdem causis evitandi scandala, dissensiones, atque discordias in populo Christiano, quæ pars ratione oriri possunt, &, ut accepit, in aliquibus regionibus jam ortæ sunt ex sermonibus privatis occasione assertionis affirmativæ, extendit, & ampliavit etiam ad privata colloquia, & scripta, mandans, & præcipiens omnibus, & singulis supradictis, ne de cætero, donec articulus hujusmodi a Sede Apostolica diffinitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in sermonibus, & scriptis privatis audeant asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali; nec de hac opinione affirmativa aliquo modo agere, seu tractare, exceptis tamen, quibus a Sancta Sede Apostolica fuerit super hoc specialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas sua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei ullum prorsus præjudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in supradicto fel. recordationis Pauli Quinti, & hoc suo Decreto disposita. Eademque Sanctitas sua voluit, & expresse mandavit, ut in reliquis omnibus, ubi hujusmodi Decretis non adversantur Constitutiones Sixti Quarti, Alexandri Sexti, & Pii V. ac Pauli Quinti ejus prædecessorum super Conceptione Beatissimæ Virginis, firmæ & illibatæ remaneant, ac exacte observentur, perinde ac si hujusmodi Decretum non emanasset. Et insuper eadem Sanctitas sua, cum sancta Romana Ecclesia de Beatissimæ Virginis Conceptione Festum solemniter, & Officium celebret, omnibus & singulis personis Ecclesiasticis, tam sæcularibus, quam cujusvis Ordinis, & instituti Regularibus mandat, ac præcipit, ut in sacrosancto Missæ Sacrificio, ac divino officio celebrandis, tam publice quam privatim, non alio, quam Conceptionis nomine uti debeant. Contravenientes autem Sanctitas sua voluit, & declaravit, subjacere debere, & subjecit censuris, & pœnis contentis in supradictis constitutionibus, ac præfato Decreto suorum Prædecessorum ipso facto incurrendis; & ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter observari, non obstantibus in hac parte constitutionibus suprascriptis, Decreto præfato Pauli Quinti, consuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & singulis, quæ prædecessores prædicti voluerunt non obstare, ac aliis quibuscunque in contrarium facientibus. Volens & decernens pro observatione, & executione præsentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra hujusmodi transgressores, etiam Regulares cujusvis ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas & sæculares personas, cujuscumque status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam sæcularis, tam Episcopi, & Prælati superiores, aliique Ordinarii locorum, quam hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquisitores procedant, & in eos severe animadvertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Voluit demum, ne præmissorum ignorantia a quodam prætendi possit, quod præsens decretum, seu illius exemplar ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita afficient, & afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimata fuissent. Quodque præsentium transumptis etiam impressis manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Andreas de Pittinis Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis Notarius.

Anno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi, millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Indictione V. die vero secunda mensis Junii, Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D. Gregorii, divina providentia Papæ XV. Anno ejus secundo Supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ, ut moris est, per me Brantimartem Latinum S. D. N. Papæ Curs.

Octavius Spada Mag. Curs.

Decretum α † de Reformatione.

CAPUT I.

Habentes stipendium pro lectione sacra Scripturæ, debent cogi per Ordinarios ad munus exequendum per se, vel per alios, & qua via procurandum stipendium, si hucusque non fuerit constitutum.

EAdem sacrosancta Synodus, piis summorum Pontificum & probatorum (*a*) Conciliorum Constitutionibus inhærens, easque amplectens, & illis adiiciens; ne cœlestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat; statuit, & decrevit, quod 1. β in illis Ecclesiis, in quibus prædendæ, aut præstimonium, seu aliud quovis nomine nuncupatum stipendium γ pro lectoribus sacræ Theologiæ deputatum reperitur, Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alii locorum Ordinarii, eos, qui prædendam, aut præstimonium, seu stipendium hujusmodi obtinent, ad ipsius sacræ Scripturæ expositionem & interpretationem, 2. per se ipsos, si idonei fuerint, aliosquin per idoneum substituturum ab ipsis Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, 3. & aliis locorum Ordinariis, 4. δ eligendum, etiam per subtractionem fructuum, 5. cogant, & compellant. 6. De cætero vero prædenda, præstimonium, aut stipendium hujusmodi nonnisi personis idoneis, & quæ per seipsos id munus explere possint, 7. conferantur, 8. & aliter facta provisio nulla sit, & invalida, 9. ε In Ecclesiis autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, si civitas insignis, vel populosa, ac etiam in Collegiatis existentibus in aliquo insigni oppido, etiam nullius diœcesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, 10. ubi nulla prædenda, aut præstimonium, seu stipendium hujusmodi deputatum reperitur, 11. prædenda quomodocumque, præterquam ex causa resignationis, 12. primo vacatura, cui aliud onus incompatibile injunctum non sit, ad eum usum ipso facto perpetuo, 13. constitutra & deputata intelligatur. Et quatenus in ipsis Ecclesiis nulla, vel non sufficiens prædenda foret, Metropolitanus, vel Episcopus ipse per assignationem fructuum, 14. alicujus simplicis beneficii, ejusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum suæ civitatis, & diœcesis, vel alias prout commodius fieri poterit, 15. de capituli consilio ita provideat, ut ipsa 16. sacræ Scripturæ lectio habeatur; ita tamen, ut quæcumque aliæ lectiones, vel consuetudine, vel quavis alia ratione institutæ, propter id minime præmittantur. ζ Ecclesiæ vero, quarum annui proventus tenues fuerint, & ubi tam exigua est Cleri, & populi multitudo, ut Theologiæ lectio in eis commode haberi non possit, 17. saltem (*b*) magistrum habeant, & ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui Clericos, aliosque scholares pauperes, 18. Grammaticam gratis doceat, * ut deinceps ad ipsa sacræ Scripturæ studia, annuente Deo, transire possint, 19. ideoque illi magistro Grammaticæ, vel alicujus simplicis beneficii fructus, quos tamdiu percipiat, quamdiu in docendo perstiterit, assignentur; dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio: vel ex Capitulari, vel Episcopali mensa congrua aliqua merces persolvatur: vel alias Episcopus ipse aliquam rationem ineat suæ Ecclesiæ, & diœcesi accommodam, ne pia hæc, utilis, atque fructuosa provisio quovis quæsito colore negligatur. In mo-

α Vide Concil. Later. sub Innoc. 3. c. 12. Cap. quia & c. fin. de mag. & infra sess. 23. de ref. c. 18. infra sess. 24. c. 15. de ref.

ε Concil. Constant. 6. c. 5. cum alleg. a me in tract. de privil. Schol. priv. 88. c. 1. & c. quia de mag. Concil. Later. sub Alex. 3. c. 12. & sub Innoc 3. c. 11. & infra sess. 23. c. 18. de ref. Clem. ne in agro, de stat. mon. c. 2. de mag.

monasteriis quoque monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio sacræ Scripturæ habeatur, qua in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum, in hoc ut sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remediis 20. compellant. In conventibus vero aliorum Regularium, in quibus studia commode vigere possunt, sacræ Scripturæ lectio similiter habeatur: quæ lectio a Capitulis generalibus vel provincialibus assignetur, 21. dignioribus magistris. In gymnasiis etiam publicis, ubi tam honorifica, & cæterorum omnium maxime necessaria lectio hactenus instituta non fuerit, religiosissimorum Principum, ac Rerum publicarum pietate & charitate ad Catholicæ fidei defensionem, & incrementum, sanæque doctrinæ conservationem, & propagationem institutatur: &, ubi instituta foret, & negligeretur, restituatur. Et, 22. ne sub specie pietatis impietas disseminetur, statuit eadem sancta Synodus nemmem ad hujusmodi lectionis officium tam publice, quam privatim admittendum esse, qui prius ab Episcopo loci de vita, moribus, & scientia 23. examinatus, & approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in claustris monachorum non intelligatur, 24. η ϑ * 25. Docentes vero ipsam sacram Scripturam, 26. ι dum publice in scholis docuerint, & 27. κ scholares, † (*c*) qui in ipsis scholis student, 28. λ μ privilegiis omnibus de perceptione fructuum, prædendarum, ν & beneficiorum suorum, in absentia a jure communi concessis, plene gaudeant, & 29. fruantur.

c. fin. de mag. alleg. in meo tract. de priv. scho. priv. 98.

DECLARATIONES.

1. *In illis Ecclesiis*, &c.) Ubi non est constituta prædenda Theologalis, & viget consuetudo, quod detur a Capitulo stipendium perpetuum Theologo, qui docendi ibi officio fungatur, ea servanda est: quod si illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in sui muneris functione, triennium ejus conductioni Ordinarius una cum Capitulo præfinire debet.

Congregatio Concilii censuit, si stipendium pro lectore sacræ Theologiæ jam ante Concilium fuit, ut proponitur in Cathedrali, deputatum, non esse necesse ex Decr. Concil. erigere prædendam Theologalem. 14. Martii 1598.

2. *Per seipsos*, &c.) Si Theologus hujusmodi habens prædendam legitime obtineret Parochialem, teneretur in ea residere amissis distributionibus quotidianis, & aliis emolumentis, quæ tantum deservientibus dari solent: in officio autem arbitrio Ordinarii, alium deputare debet, assignato ei competenti salario.

Congregatio Concilii censuit, quando clericus sæcularis idoneus pro Theologali prædenda non reperitur, collationem illius suspendendam esse, donec inveniatur idoneus Theologus sæcularis, cui fieri possit, & interim nullum esse deputandum custodem, aut curatorem fructuum ipsius Canonicatus, sed eos omnes tradendos Superiori alicujus ordinis, qui curet, ut aliquis Theologus ex suis Regularibus publice in Cathedrali Ecclesia doceat sacram Scripturam, prout mandatur Decreto Conc. c. 1. *Sess.* 5. eique imprimis necessaria subministret ex dictis fructibus, & quod reliquum fuerit, in usum Monasterii convertat. Rhemensis 24. Maii 1591.

Quando Clericus sæcularis idoneus non reperitur pro dicta prædenda, statuerunt Pius V. & Gregorius XIII. collationem hujus Canonicatus suscipiendam esse, donec inveniatur idoneus Theologus sæcularis, si fieri possit: interim vero nullum esse ab Episcopo fructuum ipsius Canonicatus custodem aut curatorem deputandum; sed eos omnes superiori alicujus monasterii tradendos, qui curet, ut aliquis idoneus Theologus ex suis Regularibus publice sacram Scripturam in Cathedrali doceat, prout hic mandatur, eique imprimis necessaria subministret ex dictis fructibus: quod si quid reliquum erit, in Monasterii usum convertatur, Doct. in *c. Majoribus, de prædendis*, & magis in terminis gloss. in *cap. quod nullus, de Magist. in verb. prædendæ*.

3. *Et aliis locorum Ordinariis eligendum*, &c.) Et si Ordinarius inferior fuerit negligens, puta Prior, Abbas, Præpositus, & cæteri similes alicujus Ecclesiæ collegiatæ, poterit Episcopus, in cujus Diœcesi sunt, supplere, id est cogere.

4. *Eligendum*, &c.) Electio hæc soli Episcopo competit, quia a Concilio in hoc Decreto, (cum de substituto eligendo agitur,) soli Episcopo datur electio, & adjuvat exemplum Pœnitentiarii, licet conceptum aliis verbis.

5. *Cogant & compellant*, &c.) Si lectores isti collatoribus inferioribus sunt subjecti, ut muneri suo satisfaciant, per Episcopum sunt compellendi. Etenim Episcopus potest supplere negligentiam superiorum non compellentium ad eligendum eos, qui stipendium pro hujusmodi lectione obtineant, licet Ecclesia esset exempta; qui quidem Episcopus id exequi volens, moneat, terminum præfigat, & eo lapso, suppleat cogendo, vel eligendo.

6. *De cætero*, &c. *quæ per seipsos*, &c.) Canonicatum & magistralem præbendam obtinens cum parochiali, si in ea (ut tenetur) resideat, fructus Canonicatus & præbendæ percipere potest: ita tamen, ut quotidianas distributiones amittat, atque alia præterea, quæ absentes justa de causa percipere non possunt. In præbenda autem Magistrali idoneum virum sibi substituat, qui ex veteri instituto annexum suæ præbendæ munus obeat sacræ Scripturæ interpretandæ. Idem supra §. *per seipsos, & Sess. 23. c. 1. de Ref. §. cum qui*.

7. *Conferantur*, &c.) A quo autem hæc collatio fieri debeat, Concilium non expressit. Quare pertinebit ad eum, ad quem antea de jure spectabat. Idem infra §. *Constituta*.

8. *Et aliter provisio facta, nulla sit & invalida*.) Eandem facultatem habebunt Ordinarii in Ecclesiis collegiatis in eisdem terminis Concilii, quando inferiores Ordinarii illarum Ecclesiarum fuerint negligentes, præsertim cum in discursu Scholasticæ, necesse sit explicare locos sacræ Scripturæ.

Non est satisfactum huic Decreto, si stipendium jam constitutum pro lectore Sacræ paginæ non sufficiens, augeatur, vel per accessionem alicujus beneficii simplicis, vel per contributionem, &c. quando in illa Ecclesia adesset præbenda, quæ pro hac lectione, juxta formam dicti decreti, uniri possit.

Præbenda, quæ vacat, potest optari, nec illa potest erigi in Theologalem, quia Concilium loquitur de præbenda vacatura, cum ista non vacaverit: quia præventa est a jure optandi, & ideo illa sola dabitur Theologo, quæ remanebit post optionem.

Congregatio Concilii censuit, erectionem præbendæ Theologi non habere locum in ea, quæ vigore statuti assequenti Canonico optatur; sed illam præbendam, quam dimiserit Canonicus, qui noviissime optat, huic muneri affectam, & unitam remanere. Lunensis 6. Julii, 1594.

9. *In Ecclesiis autem Metropolitanis vel Cathedralibus*.) Per decretum visitationis Apostolicæ de constituenda præbenda vacatura non fiat præjudicium legitimo collatori, cum vacaverit.

10. *Ubi nulla præbenda*, &c.) Ubi nullæ sunt præbendæ, eo quod Canonicatus tantum distributiones quotidianas habeant, idem statuendum est, quod de præbendis, cum illarum loco succedant.

An si Canonicatus omnes consistant in quotidianis distributionibus, ipsæ præbendæ erunt intelligendæ, & sic quoque Congregatio censuit.

11. *Præbenda quomodocunque*.) Intelligitur etiam præbenda, cujus fructus omnes consistunt in distributionibus quotidianis, sicut reliquæ.

12. *Primo vacaturæ*.) Non tamen in mense Apostolico, quia non comprehenduntur sub hoc Decreto præbendæ vacantes in mensibus reservatis, & idem jus in præbenda pœnitentiali *sess. 24. c. 8. de reformatione*. S. D. N. sentiens hoc decretum Concilii esse conditionatum, & requiri prius declarationem & actualem deputationem Episcopi, ut scilicet illa præbenda sit Theologalis; respondit valere collationem præbendæ (quæ primum post Concilium vacavit.) factam personæ minus idoneæ ad sacram Scripturam per seipsum interpretandam, si nondum illa præbenda actu fuerit deputata in Theologalem. Nec est in optione Episcopi primam præbendam vacantem assignare pro pœnitentiario, licet ratione curæ animarum videatur magis necessarius; sed debet pro Theologo, propter verba hujus Decreti, *ipso facto*. Verum si magis expediens in aliquo loco particulari fuerit judicatum, ut prius de Pœnitentiario provideatur, habenda est confirmatio in specie a sanctissima Sede Apostolica, ad omnem difficultatem tollendam.

Non debentur quidem lectori distributiones quotidianæ pro illis horis, quibus legit, ex dispositione Juris & doct. per *Gloss. nis. in cap. quia nonnulli de Magist.* Quos dixit Sanctitas sua non loqui respectu illius lectoris, qui in Ecclesia sua legit, ut facit iste, de quo in hoc textu: tamen sanctissimus Dominus noster Gregor. XIII. audita relatione Congregationis ex gratia illas esse ei tribuendas, non modo pro illis horis, ut si mane legit pro horis matutinis, & missa solemni, sed etiam pro tota die consultus respondit.

13. *Constituta & deputata intelligatur*.) Hujus beneficii collationem Concilium reliquit illis, ad quos de jure ante Concilium spectabat. Nec talis deputatio & institutio habet locum in Canonicatibus & præbendis Sedi Apostolicæ reservatis & affectis. Item si in præteritis mensibus Cardinalis haberet indultum a Sede Apostolica, deputationem tamen hujusmodi præbendæ Concilium reliquit illis, ad quos vere ante Concilium spectabat, quoniam ex hoc Decreto hoc solum habetur, quod in Theologalem erigatur. Electio vero soli Episcopo competit, quia a Concilio in hoc decreto, cum de substituto eligendo agitur, soli Episcopo datur electio, & adjuvat exemplum Pœnitentiarii, licet sit conceptum aliis verbis. Nec successori præjudicium factum est, si aliter per prædecessorem fuit servatum. Et id intelligendum est de iis canonicatibus Theologicis, qui erecti non sunt ante Concilium Tridentinum. Secus si ante essent erecti; tunc enim servandum est, quod ante Concilium servabatur. Ita Congregatio in una Astoricensi censuit cum consilio Capituli, si tamen ante Concilium in collatione requirebatur. Idem sup. §. Eligendum.

Hoc decretum habet locum etiam in Ecclesiis collegiatis, quarum præbendæ sunt de jure patrio Laicorum, ut deputetur præbenda primum vacatura concurrentibus omnibus requisitis, prout hic, & persona non erit nominanda ante vacationem, sed electio personæ spectabit ad Episcopum, collatio vero, ad quem legitime spectabat ante deputationem præteritam. Non potest optari præbenda, quæ fuit erecta & deputata in Theologalem pro Theologo, a sequenti Canonico.

Astrensis 12. Febr. 1601. Congregatio Concilii censuit, obtinentem præbendam Theologalem non esse admittendum ad jus optandi competens Canonicis.

In Ecclesia vero Cathedrali aut Collegiata insigni, quæ non est numerata, vel regularis, vel quæ nullas habet distinctas præbendas, Ordinarius, ut habearut omnino lectio S. Scripturæ, (cum non possit in hujusmodi Ecclesiis deputari præbenda primo vacatura) provideat alia ratione, juxta hoc Decretum. Ideoque erit procedendum, sicut si Ecclesia esset exempta, quo ordine poterit hoc facere in negligentiam superioris.

In præbenda primo vacatura post Concilium, locum optio non habebit. Si autem de ea, quæ primo vacavit, provisum non fuit de Theologo, relictum est ordinariæ decisioni judicum.

14. *Alicujus simplicis beneficii*.) Ubi sunt præbendæ & Canonicatus, non potest assignari aliud beneficium pro isto Theologo vel Pœnitentiario.

15. *De Capituli consilio*.) Hæc verba tantum ad proxima sunt referenda, cum agatur de assignatione & contributione.

In nonnullis casibus, veluti in materia correctionis morum, ubi Concilium expresse sustulit appellationem, ea sublata intelligitur quoad effectum dumtaxat suspensivum, non autem devolutivum: quare auctoritas delegata, quæ Episcopis a Concilio tribuitur, non aufert jus illorum, ad quos legitime interposita appellatione alias causa devolveretur.

Si in electione Theologi, vacante præbenda, inter Episcopum & Capitulum sit controversia, ad Metropolitanum erit recurrendum, & ejus judicium sequendum.

16. *Sacræ Scripturæ lectio*.) Satisfit Concil. etiam Scholasticam Theologiam legendo.

De tempore, hora & materia sacræ Scripturæ vel Theologiæ, quæ in sacra Scriptura continetur, super qua legendum sit, relinquitur arbitrio Ordinarii: potest tamen ipse lector vacare a lectione tribus mensibus scilicet Julii, Augusti & Septembris.

Congregatio Concilii censuit tempus, horam & materiam sacræ Scripturæ, super qua legendum sit, remitti arbitrio Ordinarii. 11. Jan. 1594.

17. *Saltem Magistrum*.) Congregatio censuit, casu quo deficit magister Grammaticæ in urbe, fieri non posse, ut curatus ruralis ibi habitet relicto idoneo Vicario & approbato ab Ordinario, cum congrua mercede in Parochiali, etiamsi talis Curatus solemnibus saltem festis officium in parochia exercere vellet.

18. *Grammaticam gratis doceat*.) Ubi est Laicus, qui Clericos Grammaticam doceat, si presbyter ad Parochialem Ecclesiam a civitate duo milliaria non distantem deputetur, qui tamen suæ parochiali diebus festis inservit, a residentia non excusatur.

19. *Illi Magistro Grammaticæ*.) In collatione Cathedræ legatur Grammatica, &

præsuppositio, quod dictæ Cathedræ sint annexa duo præstimonia, quorum fructus sint pro sustentatione lectoris dictæ Cathedræ, pertineat simul ad Episcopum & Capitulum admittere Vicarium habentem potestatem.

20. *Compellant.*) Etiam Carthusiani strictioris Clausuræ comprehenduntur sub hoc Decreto.

21. *Dignioribus Magistris.*) Isti lectores sacræ Scripturæ in conventibus Regularium non sunt examinandi & approbandi ab Episcopo loci, de vita, moribus, & scientia, ut infra: cum Concilium videatur id committere Capitulis generalibus, vel provincialibus. Sed si in Eccl. publice populo sacra Scriptura legenda esset, tunc servandum esset, quod in Prædicatore statuitur infra *c. 2. de munere præd.*

22. *Ne sub specie pietatis.*) Ordinarius non potest examinare seu approbare de vita, moribus & scientia eos, qui sacram Scripturam interpretaturi sunt in conventibus Regularium: & multo minus eos, qui tali munere fungi volunt in claustro Monachorum, prout jam dictum est.

23. *Examinatus & approbatus.*) Ad hoc examen tenentur etiam Ludimagistri, qui privatim in domibus particularibus prima principia Grammaticæ docent, vel aliarum similium artium, qui etiam tenentur, ut supradicti facere professionem fidei juxta bullam Pii IV. Kal. Novemb. emanatam.

24. *Se coram Episcopis præsentare.*) Poterit Ordinarius si sibi videbitur, etiam ab eo exigere professionem fidei.

25. *Docentes sacram Scripturam.*) Congregatio censuit, docentes jus Canonicum in publica Universitate gaudere privilegiis de percipiendis in absentia fructibus suarum præbendarum, etiamsi præbendæ, quas obtinent, sitæ essent in cathedrali ejusdem civitatis, in qua publici lectoris munere funguntur. Non recipient tamen distributiones illas quotidianas, quæ solent accrescere solis præsentibus: quod si omnes reditus Capituli hujusmodi distributionibus constent, reputabuntur pro præbendis, & tales Doctores Juris debebunt percipere distributiones, dimissa una ex tribus partibus, quæ inservientibus accrescit.

26. *Dum publice in scholis docuerint.*) Idem judicandum de docentibus in Ecclesiis cathedralibus & collegiatis quoad privilegia, quando legunt sacram Scripturam.

Theologus legens, quamdiu legit, pro residente habeatur, & recipiat omnes fructus præter distributiones quotidianas, præsuppositio quod adsit massa grossa vel præbenda.

27. *Et Scholares.*) Non idem in scholaribus, qui in Ecclesiis audiunt.

Scholares ergo audientes in Ecclesiis Cathedralibus, non gaudent iisdem privilegiis, quibus studentes in publicis Academiis, nec percipiunt distributiones quotidianas.

28. *Privilegiis omnibus de perceptione fructuum.*) Lectores non excusantur a residentia in parochialibus, nec possunt habere beneficia incompatibilia ratione illorum privilegiorum. Non possunt etiam obtinere aliud beneficium incompatibile, nec beneficium curatum vel requirens residentiam, & legendo deservire per substitutum. Et contra contumaciam in non residendo, Episcopus debet procedere juxta decretum Concil. *sess. 24. c. 13.* & tempore quo (cessante legitima causa, & justo impedimento) non resederit, debet alium substituere sumptibus illius, qui lectioni sacræ Scripturæ loco ipsius satisfaciat.

Lector Cathedralis Ecclesiæ non potest obtinere beneficium curatum, vel residentiam requirens, & legendo deservire per substitutum, & gaudere fructibus in absentia: nec licet cum Doctorali Canonicatu obtinere aliud incompatibile, ut servatur multis in locis. Nec concedenda est eis licentia vacandi a lectione, ut alibi munere prædicationis fungantur. *Sup. §. Privilegiis.*

29. *Et fruantur.*) Idem censendum est de docentibus in Ecclesiis, scilicet, quod quamvis a servitio chori absentes essent, possint percipere fructus suorum Canonicatuum, exceptis quotidianis distributionibus; tamen ex gratia diebus, quibus legunt, habendi sunt sicut præsentes in choro & infervientes: ut declaravit S. D. N. Gregorius, & supra declaravimus: sed non gaudent isti lectores sacræ Scripturæ in Ecclesia illis privilegiis, quibus gaudent docentes in Scholis pub. Idem supra *verb. Non debentur.*

Lectores hi non sunt censendi præsentes matutinis, quæ ex antiqua Ecclesiæ consuetudine dicuntur sero præcedenti pro die sequenti.

REMISSIONES.

* Vide Navarr. in *manu. c. 27. num. 107.* Medices in *summa peccatorum. p. 2. c. 2. tit. 3. q. 74. num. 209.* Optime Zerol. in *praxi Episcop. p. 1. verbo, præbenda Theologalis pag. mihi* 299. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib. 20. num. 53.* † Vide etiam Nav. in *cons. unic. lib. 5. de magistris*, Vinc. Grilizon. *cons. 9. & cons. 51. per totum*, Aloys. Riccium in *prax. var. resol. c. 175.*

‡ *In illis Ecclesiis, &c.*) Sacra Cardinalium congregatio ita censuit. Ubi viget consuetudo, quod detur a Capitulo stipendium proprium Theologo, ea servanda est: quod si illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in sui muneris functione, triennium ejus conductionis Ordinarius una cum capitulo præfinire debet. De hac responsione testatur Zerol. *d. verbo, præbenda Theologalis, vers. Ad secundum.*

γ *Pro lectoribus sacræ Scripturæ.*) Sacra Cardinalium congregatio ita censuit. Quando clericus sæcularis idoneus pro Theologali præbenda non reperitur, collationem illius suspendendam esse, donec inveniatur idoneus Theologus sæcularis, cui fieri possit, & interim nullum esse deputandum custodem, aut curatorem fructuum ipsius canonicatus, sed eos omnes tradendos superiori alicujus ordinis, qui curet, ut aliquis Theologus ex suis regularibus publice in cathedrali Ecclesia doceat sacram Scripturam, prout mandatur decreto Concil. *c. 1. sess. 5.* atque in primis necessaria subministret ex dictis fructibus: quod reliquum fuerit, *in* usum monasterii convertat, & in Concil. Provinciali Beneventano *c. de præbendis Theolog.* idem servari resolvit Zerol. *d. verbo, præbenda Theologalis, vers. ad quintum.*

δ *Eligendum.*) Sacra Card. congregatio ita censuit. A quo autem collatio præbendæ Theologalis fieri debeat, Concilium non expressit, quare pertinebit ad eum, ad quem ante de jure spectabat. De hac responsione testatur Gonzal. ad *reg. 8. cancel. gl. 9. §. 2. 83.*

ε *In Ecclesiis.*) Concordat *text. in cap. Quia*, & in *cap. finali, de magistris.*

ζ *Ecclesiæ vero, quarum annui proventus, &c.*) Zerol. in *praxi Episcopali p. 1. verbo, præbenda Theologalis, vers. ad 3.*

η * *Grammaticam gratis docent.*) Vide Tiraquell. *de nobilitate c. 29. n. 42.* Horat. Luti *de priv. schol. priv. 88. & 89.*

† *De vita, moribus & scientia examinatus, &c.*) Vide Rotam noviss. *decis. 551.* recollectis a Farinacio.

ϑ *Docentes vero ipsam sacram Scripturam.*) An idem sit, si doceant Jus canonicum? Affirmat Nicol. Garc. *de benef. p. 3. c. 2. 64.*

ι Utrum docentes in scholis Theologiam, vel jus canonicum, dum publice in die docuerint, & studentes in eis excusentur a residentia, & fructus suorum beneficiorum in absentia percipiant? Vide scribentes in *cap. fin. de magist.* Navar. in *man. cap. 25. num. 120.* Rebuff. in *praxi tit. de dispensat. de non resid. num. 25.* & in *tract. de privileg. Schol. priv. 29. & 31.* Horat. Luti, *eod. tract. priv. 99. & 100.* Ludov. Lopez. in *instructor. conscientiæ tom. 1. cap. 149. vers. sed quotuplex.* Vival. in *candelabr. aureo in appendice, cap. 9. num. 13. & 14. & verbo, residentia num. 8.* Hoj. *de incompatibil. benef. cap. 17. num. 28.* Fr. Emman. in *sum. tom. 1. cap. 33. num. 2. & tom. 2. cap. 36. num. 2.* & in *addit. ad bullam Cruciatæ cap. 2. ad 4. clausulam n. 27.* Gonzal. ad *reg. 8. cancel. 7. §. 7. proœm. n. 180.* Nicol. Garci. *d. p. 3. cap. 2. num. 54. cum multis seqq.* Maynar. *decis. 82. l. 1.* Aloys. Ricci. in *collect. decis. collect. 446.* * Grilinzon. *cons. 9. n. 10.* Quid si sponte, & voluntarie legant sine stipendio, & cathedra. Vide Grac. *decis. 2. n. 60.* ubi resolvit hoc non sufficere: secus si legant cum licentia universitatis, seu clausstri, sive collegii Doctorum.

κ *Dum publice in scholis docuerint.*) Sacra Cardinalium congregatio sic censuit. Idem censendum est de docentibus in Ecclesiis, qui quamvis a servitio chori absentes essent, possunt percipere fructus suorum canonicatuum, exceptis quotidianis distributionibus: sed ex gratia diebus quibus legunt, habendi sunt sicut præsentes in choro, & infervientes non modo pro illis horis, ut si mane legunt pro horis matutinis & Missa solemni, sed etiam pro tota die, referunt Gonzal. ad *reg. 8. cancel. §. 7. proœm. n. 180.* Nicol. Garci. *d. c. 2. n. 118.*

λ *Scholares.*) An debeant esse in studio generali, seu celebri Universitate? Affirmant Rebuff. *d. privil. 31. n. 8.* Horat. Luti. ad *finem dicti tract. de iis qui gaudent privil. Schol. num. 23. ad finem.* Perez. *l. 1. tit. 10. lib. 1. ordin.* Xechi. *de Republ. Ecclesiast. tit. de Clericis n. 7. v. 28.* Flores Vari. *l. 3. quæst. 24. n. 19.* Zerol. in *praxi Episc. verbo, studium. §. 4.* † Vide etiam Camil. Borrel. *cons. 16. per totum.*

μ Sacra Cardinalium Congregatio ita censuit: Scholares in Ecclesiis Cathedralibus non gaudent eisdem privilegiis, sicut studentes in studiis publicis, vel Academiis: interim tamen hujusmodi studentes in Academiis non percipiunt distributiones quo-

quotidianas, refert Nicol. Garci. *d. c. 2. num.* 117.

μ An scholastici otiosi, qui non student, & scholas non frequentant, gaudeant privilegiis scholasticorum, & absentes causa studii fructus suorum beneficiorum percipiant? Negant Tiraquel. *in tract. cessante causa p. 1. n.* 213. Mascard. *de probat. concl.* 1290. *num.* 9. *cum seqq.* Fr. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. 9. 9. *art.* 10. Prosper. de Augustino *in addi. ad Stephan.* Quarant. *in summa bullarii, verbo, residentia, vers. limita, pag.* 443.

ν Ex beneficiorum suorum.) Sacra Cardinalium congregatio ita censuit. Obtinentibus parochiales Ecclesias post Conc. Tridentin. studendi licentia, atque in absentia studiorum causa fructus percipiendi non datur, referunt post Gonzal. Prosper de Augustino ubi proxime *vers. item limita* & Nicol. Gar. *d. c. 2. n.* 81. Farin. *decis.* 29. Aloys. Ricc. *in collect. decis. p.* 3. *collect.* 563. *in med.* & constitutum est in Conc. Provinc. Brachar. 4. *act.* 3. *c.* 9.

Vide Annotationes ad hoc *Caput* I. *in Appendice, Discursu* 2. *Card. de Luca.*

CAPUT II.

De verbi Dei concionatoribus, & quæstoribus eleemosynariis.

[a] Infr. sess. 24. de ref.

[b] 11. Toled. c. 3.

QUia vero *a* * Christianæ Reipublicæ (*a*) non minus necessaria est *β* prædicatio Euangelii, quam lectio, & (*b*) hoc est *γ* præcipuum Episcoporum munus; statuit, & decrevit eadem sancta Synodus, 1. omnes Episcopos, Archi-Episcopos, primates & omnes alios Ecclesiarum Prælatos teneri per seipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Jesu Christi Euangelium. Si vero contigerit, Episcopos, & alios prædictos legitimo detineri impedimento; *δ* juxta formam

[c] Concil. Later. sub Innoc. 3. c. 10. c. inter cætera sic ait. jud. ord.

(*c*) generalis Concilii, † 2. viros idoneos assumere, 3. teneantur ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempserit, districtæ subjaceat ultioni. Archipresbyteri quoque Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Ecclesias quocumque modo obtinent, 4. per se, vel alios idoneos, *ε* si legitime impediti fuerint, (*d*) diebus saltem Dominicis, & Festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & cœlestem gloriam consequi valeant. Id vero si quis eorum præstare negligat, etiamsi ab Episcopi jurisdictione quavis ratione exemptum se esse prætenderet: etiamsi Ecclesiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diœcesim existenti, forsan annexæ, vel unitæ, modo re ipsa in diœcesi sint, provida pastoralis Episcoporum sollicitudo non desit, ne illud impleatur: (*e*) Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis. Itaque ubi ab Episcopo moniti, trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias, ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur; ita ut etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat.

[d] Concil. Constanc. 6. c. 8. *c.* exiit, ¶. habetur etiam, de verb. sig. Conc. Lat. ult. sess. 12.

[e] Hebr. thr. 4.

Si quæ vero parochiales Ecclesiæ reperiantur subjectæ monasteriis in nulla diœcesi existentibus; si Abbates, & regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint; a Metropolitanis, in quorum provinciis diœceses ipsæ sitæ sunt, tamquam, quoad hoc, Sedis Apostolicæ delegatis, compellantur; neque hujus decreti executionem consuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, sive recursus impedire valeat, quousque de-

super a competenti judice, qui summarie, & sola facti veritate inspecta procedat, cognitum & decisum fuerit. (*f*) *ζ* Regulares vero * cujuscumque ordinis, nisi a suis Superioribus de vita, moribus & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, *η* 5. etiam in Ecclesiis suorum Ordinum † prædicare non possint, cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, 6. antequam prædicare incipiant. *ϑ* 7. In Ecclesiis vero, quæ suorum ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum (*g*) etiam Episcopi licentiam habere teneantur; sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint; ipsam autem licentiam gratis Episcopi 8. concedant.

[f] Concil. Lat. ult. sess. 11. de modo præd.

[g] excommunicamus §. quia vero de hæret. infra sess 24. c. 4. de refor.

ι Si vero, * quod absit, prædicator errores, aut scandala disseminaverit in populum, etiamsi in monasterio sui, vel alterius Ordinis prædicet; Episcopus ei prædicationem interdicat. Quod si hæreses prædicaverit; contra eum, secundum juris dispositionem, aut loci consuetudinem 9. procedat; etiamsi prædicator ipse generali, vel speciali privilegio exemptum se esse prætenderet, quo casu Episcopus auctoritate Apostolica, *κ* & tamquam Sedis Apostolicæ delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne quis prædicator vel ex falsis informationibus, vel alias calumniose vexetur, justamve de eis conquerendi occasionem habeat.

λ Caveant præterea Episcopi, ne aliquem, vel eorum, qui cum sint nomine Regulares, extra clausura tamen, & obedientiam religionum suarum vivunt, vel Presbyterorum sæcularium, nisi ipsis noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet privilegiorum prætextu in sua civitate vel diœcesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur; a qua privilegia hujusmodi, nisi tacita veritate, & expresso mendacio, ab indignis extorqueri verisimile non est.

[h] Concil. Lat. sub Innoc. 3. c. 12. c. cum ex eo, de pœnit. & remiss. Clem. absolutionib. eo tit. Inf. Sess. 21. de refor. c. 9. & c. officium §. competendi de hær. in 6.

μ Quæstores (*b*) vero eleemosynarii, qui etiam Quæstuarii vulgo dicuntur, *ξ* cujuscumque conditionis existant, nullo modo, nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & contra facientes ab Episcopis, & Ordinariis locorum, privilegiis quibuscumque non obstantibus, opportunis remediis omnino arceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decernit, primam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse die Jovis, Feria 3. post festum B. Jacobi Apostoli.

Prorogata deinde fuit Sessio ad diem 13. mensis Januarii, 1547.

DECLARATIONES.

1. *Omnes Episcopos.*) Episcopus vel debet per seipsum prædicare, vel sumptibus suis alium conducere, qui id munus exequatur.

2. *Viros idoneos assumere teneantur.*) Se ipsis solis absque consensu Capituli, ut infra notatur *sess.* 24. *c.* 4.

Stante Decreto Concilii hoc *c. & c.* 4. *sess.* 24. deputatio prædicatoris in Cathedrali Ecclesia pertinet ad solum Episcopum: ita quod Canonici & Capitulum non possint se intromittere in hujusmodi deputatione, nec inconsulto, vel contradicente Episcopo aliquem ad prædicandum in Cathedrali etiam ex prædicatoribus ab ipso Episcopo approbatis approbare, deputare, seu admittere. Congregatio enim censuit ad solum Episcopum pertinere in sua Cathedrali, nulla habita ratione consuetudinis etiam immemorabilis, quæ competeret Capitulo, vel de consilio Capituli.

3. *Teneantur.*) Dum dubium est quorum sumptibus conducendus sit Concionator pro qua-

quadragesima, debet Episcopus eum interim proprio sumptu conducere.

Episcopus debet sumptibus propriis conducere in Ecclesia Cathedrali aliquem prædicatorem, non obstantibus quibuscumque consuetudinibus & immunitatibus, vide *cap. 4. sess. 24. de Reform.* Si communitas alicujus loci solet ex immemorabili consuetudine de mercede prædicatoris providere, ad eam de cætero tribuendam cogenda est.

4. Per se vel alios idoneos, &c.) Ordinarius debet ipse eligere Prædicatores, nisi in contrarium sit consuetudo ab immemorabili tempore citra, & si curatores animarum per se volunt munus prædicationis obire, non debent impediri.

Nullius 1. Jul. 1549. Congregatio Concilii censuit cogendos esse curatos ad subeunda per se ipsos, & non per substitutos ea munia, ad quæ tenentur; tolerandos autem, ut per substitutum suppleant in illis tantum casibus, quibus expressis verbis Canonum, Decretorumve Concilii permissum est eis, ut per Vicarios, adjutores, vel substitutos possint officio suo fungi.

5. Etiam in Ecclesiis suorum ordinum.) Regulares in Ecclesiis suorum ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum a suis superioribus, de vita, moribus & scientia examinari & approbari debent; ac ab eis habere licentiam, & cum ea se personaliter coram Episcopo præsentare, ab eoque petere benedictionem, tametsi eam non obtinuerint.

6. Antequam prædicare incipiant.) Si præsentatus fuerit prædicatori idoneus Ordinario, juxta hoc decretum, non est ei deneganda licentia. Nec poterit Ordinarius ad libitum, & sine rationabili causa suspendere a prædicatione.

7. In Ecclesiis vero.) Consuetudine præsupposita, Prædicator deputatus ab Ordinario in aliquo populo prædicare in Ecclesiis regularium (etiamsi esset alterius ordinis) potest, & Episcopus potest Regulares compellere, si noluerint admittere exterum in eorum Ecclesia ad prædicandum; ut servetur consuetudo: sed si prædicatores ejusdem ordinis haberi possunt, cæteris paribus sunt præferendi.

8. Concedant.) Et quando exprimitur, *(de licentia sui Superioris.*) in Ecclesia sæculari semper intelligitur Episcopus, nisi esset Ecclesia nullius diœcesis; nec obstat, si iste superior esset exemptus.

9. Procedat.) Congregatio Concilii censuit, per confirmationem privilegiorum Regularium, a Sancta Sede Apostolica non derogatum huic Decreto Concilii, nisi in ipsis privilegiis appareat expressa dispositio, quæ contraria sit dictæ dispositioni Concilii.

REMISSIONES.

α Vide late P. Valer. Reginal. in *praxi fori pæn. lib. 18. num. 118. cum seqq.* P. Joan. de la Crux *de statu Relig. l. 1. c. 7. dub. 2.* * Ricc. in *prax. var. resol. c. 190.*

β *Prædicatio Evangelii.*) Concordat *Concil. Tolet. an. 11. c. 2. Concil. Carthag. 4. cap. 20. c. Episcopus nullam, 88. dist.* Repert. Inquis. *verbo, prædicatio.* Quarant. in *summa bullarii, verbo, prædicator.*

γ *Præcipuum Episcoporum munus.*) Declaratum fuisse per Clem. 8. non concedi prædicationem Episcopo extra suam diœcesim, cum possit prohiberi ab ordinario, cujus est diœcesis, testantur praxis *Archiepiscop. Neapolitan. cap. 58.* & Steph. Gratian. *discept. forensium cap. 393. a num. 9.* ubi *num. 11.* resolvit, quod privilegium Episcoporum, ut per universum mundum possint prædicare, juxta illud *Matth. 9. & Marci ult. & c. in nov. 21. dist.* intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeantur ab Episcopis illius loci, quasi potestas prædicandi sit intelligenda in proprio populo, non alieno, Fusc. *de visit. l. 2. cap. 20. n. 23. in fin.*

δ *Juxta formam generalis Concilii.*) Scil. Latet. *c. 10. sub Innoc. III.* Et refertur in *c. inter cætera, de offic. jud. ord.* † Ric. in *prax. var. c. 190.*

ε *Si legitime fuerint impediti.*) Concordat *Concil. Constant. 6. cap. 8. cap. exiit, §. habetur, etiam de verb. signif. Concil. Later. ult. sess. 11.* P. Valer. Reginald. *d. lib. 18. num. 119.*

ζ *Regulares vero, &c.*) Vide late Fr. Eman. *q. Reg. tom. 3. quæst. 32. art. 1. cum seqq.* P. Valer. Reginald. in *praxi lib. 18. n. 123.* * Hugolin. *de offic. & potest. Episc. p. 1. c. 20. de guber. Regular. §. 2. n. 2.*

η *Etiam in Ecclesiis suorum ordinum.*) Sacra Cardinalium Congregatio ita censuit Regulares in Ecclesiis suorum ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum a suis superioribus de moribus, & scientia examinari & approbari debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea se personaliter coram Episcopo præsentare, ab eoque petere benedictionem, tametsi eam minime obtinuerint, refert Fr. Eman. *d. q. 32. art. 5.* resolvit P. Valer. Regin. *d. lib. 18. n. 123.* † Ricc. in *prax. var. c. 190.*

ϑ *In Ecclesiis vero, quæ suorum ordinum non sunt, &c.*) Greg. XIII. concessit Societati Jesu, quod hujus sacræ religionis confessarii, ac prædicatores ab aliquo Ordinario semel approbati, & a suis superioribus ad hujusmodi munera deputati, quandocumque sive mari, sive terra iter faciunt, possint, non repugnantibus tamen curatis Parochialium Ecclesiarum, verbum Dei prædicare; & quorumcumque Christi fidelium confessiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, aut locis, in quibus Ordinarii existunt, nisi eorum licentia desuper obtenta, refert Fr. Emman. *d. q. 32. art. 6.* ubi in fine dicit illo privilegio frui Prædicatores Ordinum Mendicantium, & alios, qui cum ipsis communicant in privilegis concessis & concedendis.

ι *Si vero,*) Vide Fr. Emman. *q. Reg. tom. 2. q. 32. art. 8.* * Hugol. *d. c. 20. §. 2. n. 3.*

κ *Et tamquam Sedis Apostolicæ delegatus procedat.*) Vide Fr. Emman. *quæst. Reg. tom. 1. q. 8. art. 7.*

λ *Caveant præterea Episcopi.*) Vide Fr. Emman. *q. Reg. tom. 3. q. 32. art. 9.*

μ *Quæstores vero Elecmosynarii.*) Vide Cened. ad *Clem. & Extravag. collect. 9.* Fr. Emman. *d. q. 32. art. 11.*

ν Constitutum est apud Lusitanos per Ord. regiam. *lib. 5. tit. 103.* ne quæstores alicujus Sancti nomine petitoria facientes permittantur, nisi regiæ literæ ostendantur: si aliter factum sit, omnes pecunias ab illis quæsitas quæstori redemptionis capivorum tradendas præcipit, ut per Cardos. in *praxi judicum & advocat. verbo, eleemosyna, num. 2.* practicatum fuisse refert Cabed. *p. 1. decis. 193.* Similis apud Hispanos extat *l. 1. & 2. tit. 8. l. 1. ord.* ubi Perez nunc *l. 1. tit. 9. l. 1. & lib. 37. tit. 6. lib. 3. novæ recopil.* ubi Azeved. vide Avend. *de exequendis mand. l. 3. c. 30.* & apud Gallos idem regii Senatus decretis dispositum asserit Renar. Chopin. *de sacra Politic. l. 3. tit. 5. an. 23.*

ξ *Cujuscumque conditionis existant.*) An comprehendat Mendicantes religiosos pro suorum conventuum sustentatione eleemosynas quæstuantes? Negant Navarr. *lib. 3. consil. tit. de Regular. consil. 79. num. 3.* latissime Fr. Emman. *q. Reg. tom. 2. quæst. 57. art. 7.*

Vide annotationes Card. de Luca ad *hoc caput 1. in appendice discurs. 3.*

SESSIO SEXTA

Celebrata die 13. mensis Januarii, M. D. XLVII

Decretum de Justificatione.

PROOEMIUM.

CUm hoc tempore, non sine multarum animarum jactura, & gravi Ecclesiasticæ unitatis detrimento, erronea quædam disseminata sit de justificatione doctrina; ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiæ tranquillitatem & animarum salutem, sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli, divina Providentia Papæ III. Reverend. Dominis Dom. Joan. Maria Episcopo Prænestino, de Monte; & Marcello, tit. S. Crucis in Hierusalem Presbytero, S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram sanamque doctrinam ipsius justificationis, quam Sol justitiæ Christus Jesus, (*a*) fidei nostræ auctor, & consummator docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuo retinuit: districtius inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, prædicare, aut docere, quam præsenti decreto statuitur, ac declaratur.

(*a*) Hebr. 12. 2.

CA-